

“मंत्रालयाचा निर्णय” झालेला आहे, पण “सचिवालयाचा निर्णय” अजून व्हावयाचा आहे!

महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या कार्यकारी मंडळाच्या बुधवार, दिनांक १ डिसेंबर १९९९ रोजी झालेल्या बैठकी मध्ये मंजूर झालेला ठराव

१. विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशीवर आधारित केंद्र शासनाने तिकडे लागू केलेल्या वेतनश्रेण्या १ जानेवारी १९९६ पासून एक समयावच्छेदकरून सर्व विद्याशाखातील शिक्षकांना महाराष्ट्रात लागू करण्याचा जो निर्णय महाराष्ट्र राज्याच्या मंत्रिमंडळाने घेतला आहे, त्याबद्दल महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाचे (MFUCTO) हे कार्यकारी मंडळ समाधान व्यक्त करित आहे.

२. केवळ मंत्रिमंडळाने निर्णय घेतला एवढेच नव्हे तर त्याच दिवशी (२४ नोव्हेंबर १९९९ रोजी) पत्रकार परिषद बोलावून हा निर्णय जाहीर करण्यात आला. दूरचित्रवाणीच्या अनेक वाहिन्यांवरून मा. मुख्यमंत्री, मा. उपमुख्यमंत्री व मा. उच्च शिक्षणमंत्री हे त्या पत्रकार परिषदेत उपस्थित असलेले व खुद्द मा. मुख्यमंत्र्यांनी “१ जानेवारी १९९६ पासून (युजीसीच्या) पाचव्या वेतन आयोगावर आधारित केंद्र शासनाने शिफारस केलेल्या वेतनश्रेण्या लागू करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे,” असे जाहीर केलेले शकडो लोकांनी पाहिले व ऐकले. महाराष्ट्रातील प्राध्यापकांची प्रातिनिधीक संघटना या नात्याने या कृतीबद्दल धन्यवाद पूर्वक आभार मानणे या कार्यकारी मंडळाला आपले कर्तव्य वाटते.

३. महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या कार्यकारी मंडळाने दिनांक १४ नोव्हेंबर १९९९ रोजी या संदर्भात २१ परिच्छेदांचा एक ठराव मंजूर केलेला होता व दुसऱ्या दिवशी (१५.११.१९९९) मा. उच्च शिक्षणमंत्र्यांशी झालेल्या चर्चेच्या वेळी त्यांना तो ठराव सादर करण्यात आलेला होता. या ठरावाच्या परिच्छेद २१ मध्ये असे स्पष्टपणे नमूद करण्यात आले होते की :-

“The MFUCTO resolves that it will go ahead with the proposed indefinite strike if the Government of Maharashtra fail to issue a satisfactory order of the revised pay scales or issue an order unilaterally without taking into confidence the MFUCTO, which adversely affects the interests of the teaching community.”

४. मंगळवार, दिनांक २२ डिसेंबर १९९८ रोजी महाराष्ट्र विधानपरिषदेमध्ये विषयोक्त लक्षवेधी सूचनेवरील चर्चेच्या वेळी मा. उच्च शिक्षण मंत्र्यांनी जे लेखी निवेदन सभागृहामध्ये सादर केले त्या लेखी निवेदनातील पहिलेच वाक्य पुढीलप्रमाणे आहे :-

“भारत सरकारच्या मानव संसाधन विकास मंत्रालयाने दिनांक २७/०७/१९९८ रोजी (त्यानंतर केंद्र शासनाने दिनांक ६.११.९८ च्या पत्रान्वये विद्यापीठ अनुदान आयोगास दिनांक २७.७.९८ च्या योजनेत करण्यात आलेले बदल सुचविले होते.) केंद्र शासनाने पाचव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशीनुसार विद्यापीठ व महाविद्यालयीन कर्मचाऱ्यांच्या वेतनात सुधारणा करून राज्य शासनांनी या वेतनश्रेणीची अंमलबजावणी करण्याबाबतचा विचार करावा असे सुचविले होते.”

“.... या वेतनश्रेणीची अंमलबजावणी करण्याबाबतचा विचार करावा असे सुचविले होते” हा जो उपरोक्त वाक्यातील शेवटचा भाग आहे त्याऐवजी “.....या वेतनश्रेणीची अंमलबजावणी करण्याबाबतचा शासनाने निर्णय घेतला आहे” एवढा बदल करून तेवढे एक वाक्य महाराष्ट्र राज्याच्या मंत्रिमंडळाने निर्णय घेतल्यावर व तो मा. मुख्यमंत्र्यांनी जाहीर केल्यानंतर कळविण्यासाठी सुद्धा मंत्रालयामध्ये कोणीही तयार नाही.

५. मंत्रिमंडळात एकदा निर्णय करवून घ्यायचे, ते निर्णय झाले की त्यांना आपल्या टेबलाखाली पाडून ठेवायचे, त्यामध्ये आपल्या मगदुराप्रमाणे खोडसाळपणाचे नवेनवे मुद्दे घुसडत विलंब लावायचा व त्या आधारावर हजारो लोकांच्या “जिवाशी खेळ” करावयाचा, हा मंत्रालयातील नोकरशाहीचा

“आवडता खेळ” या प्रकरणी आता सुरू झाला आहे, असे स्पष्टपणे दिसून येते. “या खेळाचे बळी” होण्यास महाराष्ट्रातील तमाम प्राध्यापकांचा स्पष्ट नकार आम्ही नोंदवीत आहोत.

६. मंत्रिमंडळाचा २४ नोव्हेंबर १९९९ रोजी निर्णय जाहीर झाल्यानंतर निर्णयाची अधिकृत प्रत किंवा शासननिर्णयाची प्रत मिळविण्यासाठी महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाचे अध्यक्ष, सचिव व इतर पदाधिकारी यांनी केलेले प्रयत्न पूर्णपणे अयशस्वी झालेले आहेत. केंद्राने सुचविलेल्या समग्र योजनेमध्ये अनेक अहितकारक बदल करण्याचे कारस्थान मंत्रालयातील नोकरशाहीने शिजविले असून एकापेक्षा जास्त खात्यांचा संबंध असल्यामुळे खुद्द मा. मुख्य सचिवांच्याच तशा सूचना आहेत, असे मंत्रालयात उघडपणे सांगितले जात आहे. खुद्द मुख्य सचिवांनीच या सूचना दिल्या असल्यामुळे मंत्रिमंडळाचा निर्णय झाला असला व त्यानंतर दोन दिवसांत शासननिर्णय निर्गमित करणे शक्य असले, तरी कृषी विभाग, वैद्यकीय शिक्षण विभाग किंवा उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग यापैकी कोणत्याही विभागाचा शासन निर्णय २-४ दिवसांत तर निर्गमित होणार नाहीच, पण तो ८ डिसेंबर १९९९ पर्यंतही निर्गमित होणारच नाही याचा कडेकोट बंदोबस्त मंत्रालयातील नोकरशाहीने केलेला आहे. मंत्रालयातील नोकरशाहीच्या कोणत्या स्तरावर हे कारस्थान शिजले आहे याचा कोणताही पुरावा आम्हाला उपलब्ध झालेला नाही हे जाहीरपणे कबूल करित असतानाच प्रत्यक्षात असे कारस्थान मंत्रालयात शिजले आहे याचा लेखी पुरावाच एका कुप्रसिद्ध पत्राच्या रूपाने महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाला उपलब्ध झालेला आहे हे नमूद करणे आवश्यक आहे.

७. सनदी अधिकाऱ्यांना पाचवा वेतन आयोग लागू करणारा शासननिर्णय सप्टेंबर १९९७ मध्ये निघाला. त्यानंतर २ वर्ष झाले तरी अजून विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांचा शासननिर्णय निर्गमित झालेला नाही, तेंव्हा आता मंत्रिमंडळाचा निर्णय झालेला असल्यामुळे “एक दोन दिवसांत शासननिर्णयाची प्रत नेण्यासाठी या”, अशी वाट पहाणाऱ्या संघटनेच्या पदाधिकाऱ्यांना उलटाच चमत्कार पहायला मिळाला. मंत्रालयातील श्री. अ.मा. भट्टलवार या नावाच्या एका अधिकाऱ्याने दिनांक २६ नोव्हेंबर १९९९ रोजी महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या अध्यक्षांना एक पत्र लिहून असे कळविले की :-

“विद्यापीठ व महाविद्यालयीन शिक्षक कर्मचाऱ्यांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या शिफारशीनुसार पाचव्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेणी लागू करण्याबाबत चर्चा करण्यासाठी मा. अपर मुख्य सचिव (उच्च व तंत्रशिक्षण) यांच्या अध्यक्षतेखाली व दालनात गुरुवार, दि. ९ डिसेंबर, १९९९ रोजी दुपारी ४.०० वाजता बैठक आयोजित करण्यात आली आहे. सदर बैठकीस कृपया उपस्थित रहावे अशी आपणांस विनंती आहे.”

८. महाराष्ट्र शासनाची मुद्रा लावून श्री.भट्टलवार यांनी महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या अध्यक्षांना पाठविलेल्या या कुप्रसिद्ध पत्रातील या महावाक्याचे विश्लेषण केले तर त्यातून पुढील अनेक अ(न)र्थ स्पष्टपणे हाती येतात :-

(१) मंत्रिमंडळाचा निर्णय झालेला असल्यामुळे दोन चार दिवसांत शासननिर्णय निर्गमित होईल हा भ्रम महाराष्ट्रातील प्राध्यापकांनी टाकून दिला पाहिजे.

(२) कोणत्याही परिस्थितीत ९ डिसेंबर १९९९ पावेतो शासननिर्णय निर्गमित होणार नाही. (त्यानंतर तो किती महिन्यांनी किंवा किती वर्षांनी निर्गमित होईल, याचा फक्त अंदाजच प्राध्यापकांना करता येईल.)

(३) “महाराष्ट्र राज्याच्या मंत्रिमंडळाने ‘अमुक’ असा निर्णय घेतला आहे. हा निर्णय घेण्यास अक्षम्य विलंब झालेला आहे. आम्ही ८

डिसेंबर १९९९ च्या आत शासननिर्णय निर्गमित करित आहोत” असे दोन सौजन्याचे शब्द लिहिण्याची भावना चुकूनसुद्धा या पत्रात कुठे दिसून येत नाही.

(४) ८ डिसेंबरच्या आत शासननिर्णय निर्गमित होत नसेल तर “अमुक एका तारखेच्या आत शासननिर्णय निर्गमित केला जाईल”, एवढे सांगण्यासाठी सुद्धा मंत्रालयातील नोकरशाहीला शब्द सापडलेले नाहीत.

(५) मंत्रिमंडळाने निर्णय घेतल्यावर व राज्याच्या मा. मुख्यमंत्र्यांनी तो घोषित केल्यावर त्याची प्रांजळपणे अंमलबजावणी करण्याचे सोडून १५ दिवसानंतर त्यावर चर्चा घडवून आणण्याच्या कारस्थानामागील हेतु लक्षात येणार नाहीत, असे गृहित धरण्यात आले आहे.

(६) सचिवालयातील नोकरशाहीने संबंधितांशी चर्चा करून योग्य ते प्रस्ताव तयार केले पाहिजेत, नंतर त्याला मंत्रिमंडळाची मान्यता घेतली पाहिजे. तसे करण्याऐवजी मंत्रिमंडळाने प्रस्ताव मान्य केल्यानंतर चर्चा सुरू करण्यात मंत्रिमंडळाचा अधिकक्षेप होतो, असे मंत्रालयात कोणालाही वाटत नाही.

(७) इतर सर्व स्तरांवरच्या शिक्षकांना व कर्मचाऱ्यांना पाचवा वेतन आयोग लागू होऊन एक वर्ष झालेले असतांना इथे आता “पाचव्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेणी लागू करण्याबाबत चर्चा” करण्यासाठी आपल्याला बोलावले आहे, याचे महाराष्ट्रातील प्राध्यापकांनी कौतुक करावे, ही अपेक्षा भावडेपणाची आहे.

(८) हे पत्र संगणकावर तयार केले असून विषयामध्ये “एमफक्टो संघटनेबरोबर बैठक दिनांक ९ डिसेंबर १९९९” ही अक्षरे व पत्राच्या मजकुरातसुद्धा “दिनांक ९ डिसेंबर १९९९” ही अक्षरे ठळक (Bold) अक्षरात मुद्रित केलेली आहेत. त्यापासून होणारा अर्थबोध न सांगता महाराष्ट्रातील प्राध्यापक समजून घेतील.

(९) इतर मजकुरापेक्षा महत्त्वाचा मजकूर ठसठशीतपणे लक्षात येण्यासाठी बोल्ट टाईप वापरण्याची मुद्रण शास्त्रामध्ये पद्धती आहे. खरे म्हणजे बोल्ट टाईप न वापरतासुद्धा चर्चेसाठी ९ डिसेंबर तारीख दिली असती तर त्यामागील कावा लपून राहिला नसता, पण श्री. भट्टलवार यांनी बोल्ट टाईपामध्ये तो मजकूर दिल्यामुळे त्यातील ठसठशीतपणा लक्षात येण्यास फारच मदत झाली आहे.

९. महाराष्ट्रातील प्राध्यापकांनी त्यांच्या व्यावसायिक जीवनाशी संबंधित घटनाक्रमामध्ये शासनाकडून आलेले एवढे “कुप्रसिद्ध” पत्र यापूर्वी खचितच पाहिले असेल. २७ सप्टेंबर १९९९ रोजी तत्कालीन मा. मुख्यमंत्र्यांना व त्याच दिवशी मा. उच्च शिक्षणमंत्र्यांना पत्र लिहून महासंघाच्या अध्यक्ष व सचिवांनी ८ डिसेंबर १९९९ पासून बेमुदत संपाचा निर्णय कळविला. त्यानंतर १८ ऑक्टोबर १९९९ रोजी विद्यमान मा. मुख्यमंत्र्यांना व उच्च शिक्षणमंत्र्यांना

पत्र लिहून हाच निर्णय पुन्हा एकदा कळविण्यात आला. अनेक महिन्यांपासून प्रश्न प्रलंबित असल्यामुळे व अनेक महिन्यांपूर्वी बेमुदत संपाची सूचना मिळाली असल्यामुळे शासननिर्णयाचा मसुदा मंत्रालयात तयार असेल व मंत्रिमंडळाचा निर्णय झाल्याबरोबर २-३ दिवसांत शासन निर्णय निर्गमित होईल अशी अपेक्षा असलेल्या प्राध्यापकांना या कुप्रसिद्ध पत्राने धक्का बसला असल्यास त्याबद्दल त्यांना दोष देता येणार नाही.

१०. २४ नोव्हेंबर १९९९ रोजी महाराष्ट्र राज्याच्या मंत्रिमंडळाने निर्णय घेतला. महाराष्ट्राच्या मा. मुख्यमंत्र्यांनी दूरचित्रवाणीच्या अनेक वाहिन्यांवरून तो निर्णय घोषित केला. आता शासननिर्णय निर्गमित करण्याचे सोडून चर्चा कसली करणार? मंत्रालयाच्या चारपैकी एकही विभाग २-४ दिवसांत शासननिर्णय निर्गमित करित नाही, याचा अर्थ काय आहे? त्यांच्यामध्ये ही एकवाक्यता आली कुठून? चर्चेसाठी ९ डिसेंबर १९९९ ही तारीख देण्यामागील हेतू सूर्यप्रकाशाइतका स्पष्ट आहे आणि या एवढ्या लख्ख सूर्य प्रकाशाचा उजेड प्राध्यापकांच्या डोक्यात शिरणार नाही एवढे प्राध्यापकांना “बुद्दु” समजणाऱ्यांच्या बुद्धीची करावी तेवढी कीव थोडीच आहे. श्री. भट्टलवार यांच्या या पत्राचा तीव्र निषेध करण्यात येत आहे. चर्चेसाठी ९ तारीख देण्याच्या मागे असलेल्या वृत्तीचा धक्का करण्यात येत आहे. त्यामागे असलेली कारस्थाने मोडून काढण्याचा निर्धार व्यक्त करण्यात येत आहे.

११. महाराष्ट्राच्या तत्कालीन मा. मुख्यमंत्र्यांनी महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या कार्यकारी मंडळाशी चर्चा करून दिनांक १८ जानेवारी १९८९ रोजी उभयपक्षी लेखी मतैक्यपत्र नोंदविले होते व त्यानुसार २७.२.८९ चा शासननिर्णय त्यावेळी निर्गमित झाला होता. “केंद्राच्या मूळ योजनेत नसलेल्या, मतैक्य पत्रामध्ये नसलेल्या व मूळ (२७.२.८९ च्या) शासन निर्णयामध्ये नसलेल्या” अनेक विषारी गोष्टी नोकरशाहीने नंतर घुसडल्या त्या आठवणीने आजही महाराष्ट्रातील प्राध्यापकांच्या अंगावर शहारे उभे रहातात. नमुन्यादाखल काही बाबी पुढील प्रमाणे :-

१. “मूळ शासननिर्णयामध्ये जरी तीन वेगवेगळ्या वेतन श्रेण्या मंजूर केलेल्या असल्या तरी.... तूर्त सर्व व्याख्यात्यांची वेतननिश्चिती रुपये २२००-४००० मध्येच करावयाची आहे.” असे परिपत्रक एका लहरी नोकरशहाने २३ जुलै १९८९ रोजी निर्गमित केले होते. “दिनांक २७.२.८९ च्या शासननिर्णया प्रमाणेच कार्यवाही करावयाची आहे, याची जाणीव देण्यात आली असून संबंधित परिपत्रक रद्द करण्याबाबत सूचना देण्यात आल्या आहेत,” असे शेवटी मा. शिक्षणमंत्र्यांना दिनांक ८ ऑगस्ट १९८९ रोजी विधानपरिषदेत निवेदन करावे लागले.

२. “निवडश्रेणी देण्यासाठी निवड समित्यांमार्फतच निवड करावयाची आहे”, असे विक्षिप्त परिपत्रक दुसऱ्या एका नोकरशहाने १६.९.१९८९ रोजी काढले होते. “यह सर्कुलर सरकार विद्वा कर लेंगी”, असे मा. राज्यमंत्र्यांना

(पुढील मजकूर पृष्ठ १५५ वर)

NAGPUR UNIVERSITY TEACHERS' ASSOCIATION.

नागपूर व अमरावती येथे सभांचे आयोजन : सभेची सूचना

दिनांक ८ डिसेंबर १९९९ पासून सुरू होणारा बेमुदत संपाचा कार्यक्रम ठामपणे राबवण्याचा निर्णय महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाने घेतला आहे. बुधवार, दिनांक १ डिसेंबर १९९९ रोजी मुंबई येथे झालेल्या बैठकीमध्ये याबाबत महासंघाने मंजूर केलेला ठराव याच अंकात दिलेला आहे.

आंदोलन कार्यक्रमाची यशस्वीपणे अंमलबजावणी करण्यासाठी व उपरोक्त ठरावाची सर्व शिक्षकांना माहिती देण्यासाठी विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांच्या विद्यापीठ निहाय सभांचे आयोजन खाली दिलेल्या स्थळी, वेळी, दिवशी व दिनांकाला केलेले आहे.

नागपूर विद्यापीठ क्षेत्रातील सर्व विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांनी नागपूर येथील सभेला व अमरावती विद्यापीठ क्षेत्रातील शिक्षकांनी अमरावती येथील सभेला उपस्थित रहावे अशी त्यांना विनंती आहे. सभेला नुटाचे अध्यक्ष व पदाधिकारी उपस्थित रहातील.

- डॉ. एकनाथ कठाळे, सचिव, नुटा

सभेचा दिवस, दिनांक, वेळ व स्थळ

	दिवस	दिनांक	वेळ	स्थळ
अमरावती	रविवार	५.१२.१९९९	दुपारी ३.०० वाजता	भारतीय महाविद्यालय अमरावती
नागपूर	सोमवार	६.१२.१९९९	दुपारी ३.०० वाजता	जी.एस.कॉलेज, नागपूर

खर्चाचे पुरक वितरणपत्र : १९९९-२०००

महाराष्ट्र शासनाच्या वित्त विभागाने भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०५ अन्वये
विधानमंडळास सादर केले त्याप्रमाणे

(१) वर्ष : १९९९-२००० (२) सभागृहाला सादर केल्याचा दिनांक : २२ ऑक्टोबर १९९९ (३) वितरणपत्राच्या मराठी प्रतीमधील पृष्ठ क्रमांक : ६७ (४) विभाग : शालेय शिक्षण विभाग (५) पुरक मागणी क्रमांक : ई - २ (६) बाब क्रमांक : ८७
(७) मा. मंत्रिमहोदयांचे स्पष्टीकरणात्मक निवेदन :- “सुधारित वेतनश्रेणीनुसार अशासकीय अनुदानप्राप्त शाळांच्या कर्मचाऱ्यांना व इतर राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांना थकवाकीची रक्कम प्रदान करणे (रुपये २२,२५,४२,३४,००० दत्तमत) — पाचव्या वेतन आयोगाने शिफारस केलेली सुधारित वेतनश्रेणी १ जानेवारी १९९६ पासून अशासकीय अनुदानप्राप्त शाळांच्या कर्मचाऱ्यांना आणि इतर राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांना लागू करण्यात आली आहे. वेतनश्रेणीमध्ये सुधारणा केल्यामुळे १ जानेवारी १९९६ ते ३१ मार्च १९९९ पर्यंतच्या कालावधीतील थकवाकीचे प्रदान करण्याकरिता रुपये २२,२५,४२,३४,००० एवढ्या रकमेची आवश्यकता आहे. चालू वित्तीय वर्षामध्ये रु. २२,२५,४२,३४,००० ची तरतुद करणे आवश्यक आहे. त्यानुसार, आवश्यक ती तरतुद करण्यासाठी आणि हा प्रस्ताव विधानमंडळाच्या निदर्शनास आणून देण्यासाठी रुपये २२,२५,४२,३४,००० ची पुरक मागणी सादर केली आहे.”

सन १९९९-२००० च्या खर्चाच्या पुरक वितरणपत्रावरील चर्चेत प्रा.बी.टी.देशमुख यांनी केलेले भाषण

महाराष्ट्र विधानपरिषद : शनिवार, दिनांक २३.१०.१९९९ : तिसरे अधिवेशन १९९९

श्री.बी.टी.देशमुख (अमरावती विभाग पदविधर) : सभापती महोदय, आज ज्या पुरक मागण्या आपल्यासमोर आहेत, त्यातील एका मागणीबाबत मी माझे विचार मांडणार आहे. मराठी पुस्तक “खर्चाचे पुरक वितरणपत्र,” पृष्ठ क्रमांक ६७, बाब क्रमांक ८७ “सुधारित वेतनश्रेणीनुसार अशासकीय अनुदानप्राप्त शाळांच्या कर्मचाऱ्यांना व इतर राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांना थकवाकीची रक्कम प्रदान करणे”. (रुपये २२,२५,४२,३४,००० दत्तमत) पाचव्या वेतन आयोगाने शिफारस केलेली सुधारित वेतनश्रेणी १ जानेवारी १९९६ पासून अशासकीय अनुदानप्राप्त शाळांच्या कर्मचाऱ्यांना आणि इतर राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांना लागू करण्यात आली आहे. त्यामुळे सदरील रक्कमेची आवश्यकता आहे. म्हणून हा प्रस्ताव या सभागृहासमोर मांडलेला आहे.

सभापती महोदय, पाचव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशीची अंमलबजावणी महाराष्ट्रामध्ये झाली. ही मागणी त्यासाठी आपण मागतो आहोत हा धोरणात्मक निर्णय १९७७ साली घेण्यात आला होता. त्याच्या अंमलबजावणीसाठी ही पुरक मागणी करण्यात आलेली आहे. याला मी पाठिंबा देत आहे व सभागृह निश्चितपणे पाठिंबा देईल याबाबत मला शंका नाही. परंतु ज्याला अॅक्ट्स ऑफ ओमिशन अँड कमिशन असे म्हटले जाते. त्या प्रकारचे काही मुद्दे मला मांडावयाचे आहेत. दुर्दैवाने याबाबतची अंमलबजावणी जी झाली ती कोणत्या पद्धतीने झाली याबाबतचा आढावा घेण्याची आवश्यकता आहे. या मागणीच्या निमित्ताने ते मी सभागृहाच्या लक्षात आणून देऊ इच्छितो. खरे म्हणजे महाराष्ट्र शासनाने घेतलेला धोरणात्मक निर्णय होता. तो धोरणात्मक निर्णय मी अनेकवेळा या सभागृहामध्ये वाचून दाखविलेला आहे. तो निर्णय मी आजसुद्धा वाचून दाखवितो. “राज्य शासकीय व इतर कर्मचाऱ्यांच्या वेतनश्रेण्या सुधारण्याकरिता राज्य शासनाकडून स्वतंत्र वेतन आयोग नियुक्त न करता, केंद्र शासन जेव्हा जेव्हा केंद्रीय कर्मचाऱ्यांसाठी वेतन आयोग नियुक्त करील तेव्हा तेव्हा त्या वेतन आयोगाच्या शिफारशीवरील केंद्र शासनाचे वेतन विषयक निर्णय राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या तुलनीय प्रवर्गाना लागू करण्यात येतील. वेतन निश्चितीचे सूत्र देखील केंद्र शासनाप्रमाणे असेल.” असा हा धोरणात्मक निर्णय महाराष्ट्र शासनाने डिसेंबर १९७७ मध्ये घेतलेला होता, तो आजतागायत बदललेला नाही.

धोरणात्मक निर्णयाची अंमलबजावणी करतांना ज्या तऱ्हेने शासनाचे वर्तन झाले ती अत्यंत अयोग्य गोष्ट झाली असे मला नमुद करणे आवश्यक वाटते. महाराष्ट्रामध्ये पाचवा वेतन आयोग ज्यांना लागू होतो, त्यांचे शासनाच्या वर्तनाने एकूण चार वर्ग केलेले आहेत. पहिला वर्ग सनदी अधिकाऱ्यांचा आहे. या आय.ए.एस., आय.पी.एस. अधिकाऱ्यांना १ जानेवारी १९९६ पासून पाचव्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेण्या लागू झाल्या. त्याबाबतचा शासननिर्णय सप्टेंबर १९९७ मध्ये काढलेला आहे. उर्वरित शासकीय कर्मचाऱ्यांचा दुसरा वर्ग आहे. त्यांनी वेतन आयोग लागू करावा म्हणून धरणे धरले, ते मंत्रालयातील व्हरांड्यामध्ये येऊन बसले. एक दिवस मुख्यमंत्र्यांना मंत्रालयात येता आले नाही, आपल्या घरी फायली पहाव्या लागल्या. त्यानंतर याबाबतचा शासननिर्णय डिसेंबरमध्ये घेण्यात आला. विलंबाने का होईना शासनाने निर्णय घेतला याबद्दल मी जरूर शासनाला धन्यवाद देईन. या संबंधाने अनेक वेळा

या ठिकाणी चर्चा झालेली आहे.

सभापती महोदय २४ जूलै ९८ रोजी मी स्वतः अस्थायी सभापती म्हणून काम करित असतांना चेअरमधून मा. वित्त मंत्र्यांना असे विचारले होते की, “वेतन आयोगाची अंमलबजावणी आपण १.१.९६ पासून करणार आहात काय? हे सांगू शकत असाल तर सांगा.” त्यावर मा. वित्त मंत्र्यांनी असे सांगितले की, “होय, केंद्र शासनाप्रमाणे याची अंमलबजावणी करणार आहोत. १ ऑगस्ट १९९७ पासून भत्ते आणि वेतनश्रेण्या १ जानेवारी ९६ पासून लागू करण्यात येतील” म्हणजे १ जानेवारी १९९६ पासून वेतनश्रेण्या देण्याबाबतचा निर्णय आणि ऑगस्ट ९७ पासून भत्ते देण्याचा निर्णय करणार असे त्यावेळेस त्यांनी सभागृहात सांगितले. मी हे येथे शब्दशः सांगितले आहे. पुढे ही तारीख बदलविण्यात आली. भत्ते चौदा महिने उशिराने लागू करण्यात आले. मा. सभापती महोदय, या सभागृहामध्ये आपण स्वतः प्रश्न विचारल्यानंतर मा. वित्तमंत्री महोदयांनी “ज्यावेळी हा निर्णय झाला त्यावेळी या सभागृहामध्ये काय चर्चा झाली हे आपल्या लक्षात नसावे” असे दुर्दैवी उद्गार २३ मार्च १९९९ रोजी याच सभागृहात तारांकीत प्रश्न क्रमांक ३३७४७ वरील अनुपुरक चर्चेच्या वेळी काढले.

१४ महिने उशिरा भत्ते लागू करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. अध्यक्ष महाराज, तो सुद्धा धोरणात्मक निर्णय घेतल्यानंतर, शासकीय कर्मचाऱ्यांनी याबाबतचा असंतोष प्रकट केल्यानंतर हा सुद्धा निर्णय घेण्यात आला. निर्णय घेतला नाही असे मी म्हणत नाही. आचार संहिता लागू असतांना सुद्धा ७ सप्टेंबर १९९९ ला हा शासननिर्णय निघाला आणि मग १ ऑगस्ट ९७ पासून हे भत्ते लागू करण्यात आले. शासकीय कर्मचाऱ्यांची ही परिस्थिती झाली. जे माध्यमिक शिक्षक आहेत, अशासकीय शाळांमधून काम करणारे हे शिक्षक आहेत, त्यांची काय परिस्थिती होती? या ठिकाणी डिसेंबरमध्ये हा शासकीय कर्मचाऱ्यांचा निर्णय घेतल्यानंतर माध्यमिक शाळांतील शिक्षकांच्या बाबतीतील निर्णय घेण्यास अनेक महिने विलंब लागला. या सभागृहामध्ये चर्चा झाल्यानंतर व त्या चर्चेत मा. शालेय शिक्षण मंत्री यांनी कबूल केले होते, त्याप्रमाणे त्यांनी ती तारीख पाळली. परंतु मा. उच्च शिक्षण मंत्र्यांना ती पाळता आली नाही. शालेय शिक्षण मंत्र्यांनी त्यावेळेला याठिकाणी जी तारीख दिलेली होती त्या तारखेच्या आतच त्यांनी निर्णय केला. त्यांनी १५ जूनपर्यंत करू असे सांगितले होते पण त्यापूर्वी १३ मे १९९९ लाच शालेय शिक्षण विभागाचा शासननिर्णय निर्गमित झाला. अध्यक्ष महाराज हा जो तिसरा माध्यमिक शिक्षकांचा वर्ग आहे त्यासंबंधीचा निर्णय विलंबाने का होईना पण १३ मे १९९९ ला निर्गमित झाला.

अध्यक्ष महाराज, जुन्या वेळेला सरंजामशाहीमध्ये अशी एक पद्धत होती की, मोठ्या लोकांची पहिली एक पंगत, मग दुसरी पंगत, मग तिसरी पंगत, असावयाची. अशा प्रकारे मे मध्ये हा शासन निर्णय निर्गमित झाला आणि त्यांची अंमलबजावणी सुरू झाली आहे. त्यामध्ये काही क्लॅरिफिकेशन काल परवा दिले गेले आहे परंतु अजून प्रत्यक्ष शिक्षकांना थकवाकी काही मिळाली नाही. परंतु शासननिर्णय आहे त्यामुळे ती मिळेल. उच्च शिक्षणाच्या बाबतीत परिस्थिती यापेक्षा अतिशय दुर्दैवी अशाप्रकारची आहे. उच्च शिक्षणाच्या

बावतीत मी एक गोष्ट आपल्या लक्षात आणून देवू इच्छितो की, त्यावेळेला मा. मुख्यमंत्र्यांनी असे म्हटले होते की, सर्वच कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत आम्हाला केंद्राचे पन्नास टक्के जर असिस्टन्स मिळाले तर आम्ही नविन वेतनश्रेण्या अंमलात आणू शकू. परंतु एक रुपयाचेही असिस्टन्स केंद्र शासनाकडून याबाबतीत मिळाले नाही. विद्यापीठीय आणि महाविद्यालयीन शिक्षकांच्या बाबतीत मात्र तीन वेळा पत्र लिहून केंद्र सरकारने असे सांगितले की, आम्ही तुम्हाला याबाबत ८० टक्के मदत द्यायला तयार आहोत. वीस टक्के खर्च तुम्ही करा. ८० टक्के केंद्र शासन द्यायला तयार आहे. या ७२० कोटीबाबत उच्च शिक्षण मंत्र्यांनी स्वतः या सभागृहात सांगितले, आकडेवारी त्यांचीच आहे. ७२० कोटी रुपये केंद्र सरकार द्यावयास तयार होते. १८० कोटी रुपये म्हणजे २० टक्के महाराष्ट्र शासनाला द्यावयाचे आहे. २२२५ कोटी रुपयांचा हा खर्च आपण या पुरवणी मागणीच्या द्वारे मागत असतांना आणि धोरणात्मक निर्णय डिसेंबर ७७ मध्ये घेतला असतांना आपण त्यातील हा एक भाग शिल्लक ठेवला ही अतिशय दुर्दैवाची गोष्ट आहे.

मला दुर्दैवाने एक गोष्ट या सभागृहाच्या लक्षात आणून द्यावयाची आहे की, २७ जुलै ९८ ला केंद्र शासनाने राज्याला कळविले. मी या सभागृहात सुद्धा याबाबत बोललो. ऑक्टोबरमध्ये ज्यावेळेला २० लाख कर्मचाऱ्यांचा निर्णय मंत्रिमंडळामध्ये झाला त्यावेळेला आमचे उच्च शिक्षण सचिव किंवा आमचे उच्च शिक्षण मंत्री यांना मंत्रिमंडळात याबाबत का बोलता आले नाही? ते कां बोलले नाहीत? हे जाणून घेण्याचा आम्हाला अधिकार आहे. मी प्रयत्न केला त्यावेळेला. सभापती महोदय आपणही प्रयत्न केला परंतु त्याचे उत्तर मिळाले नाही. ज्यावेळेला निर्णय झाला त्यावेळेला कॅबिनेटमध्ये हे सांगायला काय हरकत होती की, केंद्र सरकारचे ७२० कोटी रुपये मिळणार आहे? एक रुपया मिळत नाही २० लाख लोकांच्यासाठी, त्यांच्यासाठी आपण अंमलबजावणी करतो आहोत, तेव्हा ही अंमलबजावणी या २० हजारांच्या बाबतीत सुद्धा आपण केली पाहिजे असे त्यावेळेला कोणी मंत्रिमंडळात म्हणाले नाही ही अतिशय दुर्दैवाची गोष्ट झालेली आहे. कशासाठी बसतो आपण मंत्रिमंडळात?

सभागृहामध्ये त्यावेळेला मी जुना धोरणात्मक निर्णय डिसेंबर १९७७ चा १ एप्रिल १९९९ रोजी वाचून दाखविला. हा आमच्या महाराष्ट्र सरकारचा निर्णय. तेव्हा पहिल्यांदा ते असे म्हणाले की, "ती माहिती माझ्याजवळ नाही. मी ती तपासून घेईन" हा शासन निर्णय आम्हाला बघावा लागेल. असे मा. उच्च शिक्षणमंत्री म्हणाले. अध्यक्ष महाराज मी त्यासंबंधीची नोटीस दिलेली होती. ७७ चा धोरणात्मक निर्णय आज ९८ आणि ९९ पर्यंत त्यांना तपासून बघावा लागतो आहे. अध्यक्ष महाराज एकदा तर मा. उच्च शिक्षण मंत्री म्हणाले "आता आपण जे कोट केलेले आहे ते रिकॉर्डवर आले आहे." त्यांच्याकडून धोरणात्मक निर्णय एकदाही सांगितला गेला नाही. त्याचा दुर्दैवी परिणाम असा झाला की महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघ या संघटनेने संपाची नोटीस दिली. २१ जुलै पासून बेमुदत संप सुरु करणार म्हणून. त्यानंतर निवडणूका आल्या. निवडणूका आल्यानंतर निवडणूकीमध्ये असे करणे बरोबर नाही याचे कारण निवडणूका ही एक वेगळी प्रक्रिया आहे. तेव्हा त्यावेळेला महासंघाने बेमुदत संपाचा निर्णय तहकुब केला. बेमुदत संप तहकुब करीत असतांना महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघ या संघटनेच्या अध्यक्षांनी जे पत्रक काढले त्यातील एक वाक्य मी सभागृहाला वाचून दाखवितो. ३१ जुलै, ९९ चे पत्रक आहे, ते म्हणतात :-

"Government of Maharashtra has treated teaching community with utmost disrespect and education as not of any importance to them"

अध्यक्ष महाराज, संबंध महाराष्ट्रामध्ये अत्यंत अपमानास्पद अशी वागणूक विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांना दिली गेली. रिप्रेझेंटेशन ऑफ पिपल्स अॅक्टमध्ये नुकतेच काही बदल झाले. निवडणूकीचे काम शिक्षकांनी केले पाहिजे अशी सक्तीची तरतुद टाकण्यात आली. त्याप्रमाणे काम करण्यास त्यांची काही हरकत नाही. याचा परिणाम असा झाला की, विद्यापीठामध्ये आता शिपायाची नेमणूक २५५० या मुळ वेतनावर होत असून अधिव्याख्यात्यांची नेमणूक २२०० रुपये या मूळ वेतनावर होत आहे. कुलगुरुंच्या स्विय सहाय्याकाची नेमणूक ८००० रुपये या मूळ वेतनावर होत असून खुद्द कुलगुरुंची नेमणूक ७८०० रुपये या निश्चित वेतनावर होत आहे. ज्या महाविद्यालयामध्ये २५५० या मूळ वेतनावर शिपाई नेमले जातात तेथे २२०० रुपये मूळ वेतनावर प्राध्यापक नेमले जातात. कलेक्टर असे म्हणत होते की, निवडणूकीतील ड्युट्या आम्ही पेस्केलप्रमाणे ठेवल्या आहेत. त्यामुळे निवडणूकीचे काम देतांना सुपरिटेन्डेंट प्रिंसायडिंग ऑफिसर नेमले गेले आणि रिडरला दुसऱ्या नंबरच्या पोलींग ऑफिसरचे काम दिले गेले. तर मतदारांच्या बोटाला दिवसभर काळी शाई लावण्याचे काम तिसऱ्या नंबरच्या पोलींग ऑफिसरचे काम

अधिव्याख्यात्यांना दिले गेले. अध्यक्ष महोदय मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, २७ सप्टेंबर १९९९ रोजी माननीय मुख्यमंत्र्यांना आणि माननीय उच्च शिक्षण मंत्र्यांना महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या अध्यक्ष व सचिवांनी एक पत्र दिले आहे. त्या पत्रासोबत महासंघाचा एक ठराव जोडलेला आहे. त्या ठरावामध्ये असे म्हटले आहे की, " हे सारे करीत असतांना विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांकडे अत्यंत आकसबुद्धीने पाहणाऱ्या शासनाने याबाबतचा निर्णय अजूनही निर्गमित केलेला नाही. त्याचा परिणाम असा झालेला आहे की, एस.एस.सी व डी.एड. प्रशिक्षित पदविधर प्राथमिक शिक्षकाला ४५००-७००० तसेच बी.एड. किंवा डि.एड. सह प्रशिक्षित पदविधर प्राथमिक शिक्षकाला

प्रा.बी.टी.देशमुख,
विधान परिषद सदस्य,
मुंबई

क्रमांक एस/डी-३
दिनांक : २३.१०.१९९९

प्रति,
सचिव,

महाराष्ट्र विधानपरिषद, मुंबई.

विषय :- महाराष्ट्र विधान परिषद नियम २३० (४) अन्वये खर्चाच्या विवरण पत्रावरील चर्चेत भाग घेण्याची इच्छा असलेल्या सदस्यांनी ते उपस्थित करू इच्छित असलेल्या विशिष्ट मुद्यासंबंधी आगाऊ माहिती देणे.

संदर्भ :- दिनांक २२.१०.१९९९ रोजी सभागृहास सादर झालेल्या खर्चाच्या पुरक विवरण पत्राच्या पृष्ठ क्रमांक ६७ वरील पुरक मागणी क्रमांक ई-२ बाब क्रमांक ८७.

मा. महोदय,

स.न.वि.वि.

संदर्भाधिन बाबीवरील चर्चेत भाग घेण्याची माझी इच्छा आहे. विषयावर संपूर्णपणे चर्चा व्हावी व मा. मंत्रिमहोदयांना समुचितरित्या उत्तर देणे सुकर व्हावे म्हणून मी उपस्थित करू इच्छित असलेल्या विशिष्ट मुद्यांसंबंधी आगाऊ माहिती देत आहे. यथोचित कार्यवाही व्हावी ही विनंती.

आपला विश्वासू
(बी.टी.देशमुख)

विधान परिषद सदस्य

उपस्थित करावयाचे मुद्दे

(१) पाचव्या वेतन आयोगाने लागू केलेल्या वेतनश्रेण्या अंमलात आणण्यासाठी येत असलेला २२२५ कोटी रुपयाचा जादा खर्च.

(२) केंद्रीय वेतन आयोगाच्या शिफारशी महाराष्ट्रामध्ये लागू करण्याच्या संदर्भात डिसेंबर १९७७ मध्ये महाराष्ट्र शासनाने घेतलेला धोरणात्मक निर्णय.

(३) या धोरणात्मक निर्णयाप्रमाणे महाराष्ट्रातील सर्व कर्मचाऱ्यांना पाचव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशी लागू होणे,

(४) सर्व स्तरावरील शिक्षकांना या शिफारसी लागू झालेल्या असल्या तरी विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांना त्यापासून वंचित ठेवणे,

(५) महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या (MFUCTO) अध्यक्ष व सचिवांनी दिनांक २७ सप्टेंबर १९९९ रोजी महाराष्ट्राच्या मा. मुख्यमंत्र्यांना व उच्च शिक्षण मंत्र्यांना पत्र देऊन याबाबत असंतोष कळविणे. दिनांक ८ डिसेंबर १९९९ पासून बेमुदत संपाची पूर्वसूचना याच निवेदनातून देणे. २० ऑक्टोबर १९९९ रोजी राज्यभर जिल्हाकचेऱ्यांवर प्राध्यापकांनी केलेली निदर्शने.

(६) या संदर्भात १५ जून १९९९ पर्यंत निर्णय घेण्याचे मा. सभापतींचे आदेश. खुद्द मा. उच्च शिक्षणमंत्र्यांनी दिलेली आश्वासने, त्यांचे पालन न होणे.

(७) इतर कोणत्याही वेतनसुधारणेला केंद्राचे अर्थसहाय्य नसणे, याबाबतीत मात्र २७ जुलै १९९८ व ६ नोव्हेंबर १९९८ च्या पत्रान्वये केंद्र शासनाने ७०० ते ८०० कोटी रुपये (८० टक्के) अर्थसहाय्य महाराष्ट्राला देण्याची दाखविलेली तयारी.

(८) तरीही राज्य शासनाचा निर्णय होत नसल्यामुळे निर्माण झालेला असंतोष.

*****

५५००-९००० ही वेतनश्रेणी सध्या मिळत असून त्याचवेळी विद्यापीठातून व महाविद्यालयातून काम करणाऱ्या पी.एच.डी. धारक "रिडर"ला मात्र ३७००-५७०० या वेतनश्रेणीत काम करावे लागत आहे. महाराष्ट्र शासनाने विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांना अत्यंत तुच्छतेची वागणूक दिलेली आहे. उच्च शिक्षणाचे आपल्या दृष्टीने काही महत्त्व नाही ही जी भावना या वागणूकीतून व्यक्त होते याबद्दल व्यक्त करावी तेवढी चिंता थोडीच आहे."

अध्यक्ष महाराज, त्यातील, त्यांच्या ठरावातील, एक वाक्य मला अत्यंत व्यथा व्यक्त करणारे, महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या कार्यकारी मंडळाने, रविवार, दिनांक २६.९.१९९९ रोजी मान्य केलेला ठराव, अध्यक्ष/ सचिवांनी आपल्या २७.९.९९ च्या पत्रासोबत जोडला आहे. मी त्याची आज नोटीस दिलेली आहे. त्या ठरावातील एक वाक्य पुढील प्रमाणे आहे :-

"आपल्या वैयक्तिक जीवनामध्ये उच्च शिक्षणाशी मा. मुख्यमंत्र्यांचा अजिबात संबंध आला नाही याची शिक्षा उच्च शिक्षणामध्ये काम करणाऱ्या शिक्षकांना होता कामा नये याची त्यांनी स्वतः काळजी घेतली पाहिजे."

अध्यक्ष महोदय, अनेक वेळा या ठिकाणी हा विषय चर्चेला आलेला आहे. याबाबतीत अजूनही निर्णय न होणे ही गोष्ट शोभनीय नाही. यासंदर्भात माननीय सभापती महोदय आपण आदेशसुद्धा दिला होता. तो आदेश असा आहे की, "साधारणपणे १५ जून १९९९ च्या आत या संबंधीचा निर्णय शासनाने घोषित करावा असा माझा निर्देश आहे.... १५ जून १९९९ पर्यंत माझ्या या निर्देशाची अंमलबजावणी करता येणे शासनास शक्य नसेल तर ते का शक्य झाले नाही वा होऊ शकत नाही. त्यात काय अडचणी आहेत याची स्पष्ट कल्पना समक्ष मला भेटून आणि लेखी स्वरूपात देखील आपण मला द्यावी."

१५ जून च्या आत कळवा असे आपण त्यांना सांगितले होते पण त्यांनी काहीच केले नाही. माननीय उच्च शिक्षण मंत्र्यांनी आपल्याला १४ जून १९९९ ला एक पत्र लिहिले होते आणि त्यामध्ये त्यांनी असे सांगितले की, "माननीय मुख्यमंत्र्यांची प्रस्ताव कॅबिनेटसमोर सादर करण्यासाठी मंजूरी प्राप्त

करून घेण्यात आली आहे" हे लेखी कारण त्यांनी आपल्याला कळविले आहे. बस! झाले त्यांचे काम. हा विषय मंत्रिमंडळासमोर ठेवण्यासाठी आजच म्हणजे १४ जून तारखेला मा. मुख्यमंत्र्यांची मान्यता घेण्यात आली आहे असे त्यांनी आपल्याला पत्र पाठवून कळविले. परंतु हे काही कारण आहे काय? या बाबतीत निर्णयसुद्धा त्यांनी कळविला नाही. कारणेही कळविली नाहीत. त्यांनी निर्णय घेतला नाही. तसेच निर्णय निर्गमित केला नाही हे अतिशय अयोग्य झालेले आहे. असे मला या निमित्ताने सांगावयाचे आहे.

एम्फक्टो या संघटनेने ८ डिसेंबर १९९९ पासून बेमुदत संप आंदोलनाचा निर्णय घेतलेला आहे. आंदोलन केव्हा सुरु करावयाचे असते? शासन निर्णय मिळविण्यासाठी आंदोलन करावयाचे असते. परंतु २० वर्षापूर्वी मिळविलेल्या शासन निर्णयाची अंमलबजावणी करण्यासाठी आंदोलन करण्याची पाळी यावी ही अत्यंत अयोग्य गोष्ट आहे. आचारसंहिता सुरु असतांना ७ सप्टेंबर १९९९ रोजी भत्ते उशिरा लागू करण्याची चुक दुरुस्त करून शासन निर्णय निघाला. चुक दुरुस्त करणारा हा शासन निर्णय असल्यामुळे मी शासनाला जरूर धन्यवाद देतो. अध्यक्ष महाराज, या ठिकाणी ज्या पुरवणी मागण्या मांडण्यात आलेल्या आहेत त्यांना पाठींबा देत असतांना मला एक मागणी करावयाची आहे. सभागृहामध्ये स्पष्ट शब्दात १५ जूनच्या आत निर्णय करण्याच्या बाबतीत मा. उच्च शिक्षणमंत्र्यांनी "होय" असे उत्तर दिले परंतु तो निर्णय झाला नाही. मा. सभापतींनी दिलेल्या आदेशाचे पालन केले गेले नाही. याबाबतीत निर्णय करा आणि निर्णय नाही झाला तर निदान त्याची कारणे कळवा असे मा. सभापतींनी सांगितले होते परंतु या दोन्ही गोष्टी झालेल्या नाहीत. महाराष्ट्रात इतर २० लाख कर्मचाऱ्यांचे रिक्वीजन करण्यासाठी कोणत्याही प्रकारची केंद्र शासनाची मदत नसतांना पे रिक्वीजन झाले आहे. ते करणे आवश्यक होते त्याबद्दल जरूर धन्यवाद. मात्र ७०० ते ८०० कोटी रुपयाचे अर्थ सहाय्य केंद्राने देऊ केले असतांना ८० टक्के जादा भार केंद्र शासन उचलण्यास तयार असतांना २० हजार लोकांचा शासननिर्णय अजून निघाला नाही. ही गोष्ट अत्यंत अयोग्य आहे. याबाबतीत शासन केंव्हा निर्णय घेणार आहे याची माहिती सभागृहाला मिळावी एवढे बोलून मी माझे

खर्चाच्या पुरक विवरणपत्रावरील चर्चा ह्या सांसदिय आयुधाचे स्वरूप

(१) खर्चाचे पुरक विवरणपत्र भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०५ अन्वये विधानमंडळास सादर करावे लागते. वित्त विभागामार्फत हे विवरणपत्र सादर केले जाते. खर्चाच्या ह्या पुरक विवरणपत्रात पुढील प्रयोजनांसाठी आवश्यक असलेल्या अनुदानाच्या संबंधातील मागण्या किंवा विनियोजने यांचा समावेश करण्यात येत असतो :- (अ) विधानमंडळाकडून मान्यता मिळण्याच्या अपेक्षेने शासनाने मंजूर केलेल्या बाबींच्या संबंधात (एक) आकस्मिकता निधीत त्यातून भागविण्यात आलेल्या खर्चाइतकी परतफेड करण्यासाठी आणि (दोन) वर्षांच्या उर्वरित कालावधीतील ह्या बाबींवरील जादा संभाव्य खर्चाकरिता चालू वित्तीय वर्षात आवश्यक असलेल्या तरतुदी; (ब) ज्यासाठी विधानमंडळाची विशिष्ट मान्यता घेणे आवश्यक आहे अशा "नवीन कामांसाठी" असलेल्या तरतुदी धरून आवश्यक असल्याचे दिसून आलेल्या अतिरिक्त तरतुदी; (क) चालू वित्तीय वर्षात ज्या "नवीन कामांच्या" बाबींवर कोणताही जादा खर्च तातडीने करावा लागणार नाही किंवा ज्यावरील संपूर्ण जादा खर्च वर्षातील मंजूर अनुदानामधील अपेक्षित बचतीतून भागविणे शक्य आहे, अशा प्रकारच्या बाबींच्या संबंधातील लाक्षणिक मागण्या;

(२) विधानपरिषदेचे १९९९ चे तिसरे अधिवेशन फक्त २२ व २३ ऑक्टोबर या दोनच दिवशी झाले. "खर्चाचे पुरक विवरणपत्र : १९९९-२०००" हे २२ ऑक्टोबर १९९९ रोजी सभागृहाला सादर झाले. विवरणपत्राच्या मराठी प्रतीमधील पृष्ठ क्रमांक : ६७ वर, शालेय शिक्षण विभागाची पुरक मागणी क्रमांक : ई - २, बाब क्रमांक : ८७ "सुधारित वेतनश्रेणीनुसार अशासकीय अनुदानप्राप्त शाळांच्या कर्मचाऱ्यांना व इतर राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांना थकवाकीची रक्कम प्रदान करणे" ही समाविष्ट होती.

(३) अधिवेशनाच्या पहिल्या दिवशी मा. राज्यपालांचे दोनही सभागृहाच्या संयुक्त बैठकीमध्ये अभिभाषण झाले. खर्चाचे पुरक विवरणपत्र : १९९९-२००० सभागृहाला सादर झाले. राज्यपालांच्या अभिभाषणावर चर्चा पुढील अधिवेशनांत होईल असे जाहिर झाले. अधिवेशन दुसऱ्या दिवशी संपणार हेही ठरले. अगदी दोनच दिवसांचे अधिवेशन असल्यामुळे तारारंकित प्रश्न, अतारारंकित प्रश्न, अल्पसूचना प्रश्न, लक्षवेधी सूचना, अर्धातास चर्चा या किंवा यासारख्या कोणत्याही सांसदिय आयुधाचा वापर करता येणे शक्य नव्हते. "विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेण्या लागू न होणे" हा विषय कोणत्यातरी शक्य असेल त्या आयुधाचा वापर करून सभागृहात उपस्थित करता आला तर पहावा असे आम्हाला वाटत होते.

(४) महाराष्ट्र विधान परिषद नियम २३० (४) अन्वये खर्चाच्या पुरक विवरण पत्रावरील चर्चेत भाग घेण्याची इच्छा असलेल्या सदस्याला तो उपस्थित करू इच्छित असलेल्या विशिष्ट मुद्यासंबंधी आगाऊ नोटीस देता येते. त्याप्रमाणे मी दिनांक २२.१०.१९९९ रोजी सभागृहास सादर झालेल्या खर्चाच्या पुरक विवरण पत्रातील पृष्ठ क्रमांक ६७ वरील पुरक मागणी क्रमांक ई-२ बाब क्रमांक ८७ बाबत अशी नोटीस दिली होती. (याच अंकात या नोटीसची प्रत पृष्ठ १४८ वर दिलेली आहे.) अशी पूर्व सूचना दिल्यामुळे त्या त्या मुद्यावरील माहिती, त्या त्या विभागाच्या अधिकाऱ्यांमार्फत उत्तर देणाऱ्या मंत्र्यांपर्यंत पोचविली जाते. खाते वाटप झालेले नसल्यामुळे विधानसभेत मा. मुख्यमंत्र्यांनी व विधानपरिषदेत मा. उपमुख्यमंत्र्यांनी सर्व खात्यांबाबत झालेल्या चर्चेत उपस्थित करण्यात आलेल्या सर्व मुद्यांना उत्तरे दिलीत. उत्तर देतांना मा. उपमुख्यमंत्र्यांनी "या ठिकाणी अनेक सन्माननीय सदस्यांनी सूचना केलेल्या आहेत त्याची उत्तरे माझ्याकडे आलेली आहेत." असे सांगून त्यांनी पुढे असेही सांगितले की, "माझी अशी माहिती आहे की, मागच्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीसमोर हा विषय होता. तीन वेळा त्या बैठकीसमोर हा विषय आला होता आणि तीन वेळा हा विषय पुढे ढकलण्यात आला होता." उपरोक्त मुद्यांना धरून सभागृहात मी केलेले भाषण व त्यावर मा. उपमुख्यमंत्र्यांनी दिलेले उत्तर व नंतर झालेली अनुपुरक चर्चा याच अंकात (पृष्ठ १४७ ते १५० वर) दिलेली आहे. - बी.टी.देशमुख

भाषण संपवितो.

श्री.छगन भुजबळ (उपमुख्यमंत्री) : अध्यक्ष महोदय, या पूरवणी मागण्यांवर सन्माननीय सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख, श्री.शिशिर शिंदे, दिवाकर रावते, श्री.व्यंकप्पा पतकी, श्री. रामदास फुटाणे, श्री.अण्णा डांगे, श्री.व्ही.यु.डायगव्हाणे, श्री. अरुण मेहता आणि श्री. अरविंद सावंत यांनी आपले विचार व्यक्त करून काही सूचना केल्या आहेत. मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, या सगळ्या पूरक मागण्या पूर्वीच्या सरकारने तयार केलेल्या आहेत. पूर्वीच्या सरकारने तयार केलेल्या मागण्याच मी मांडलेल्या आहेत. त्याच्यासंबंधी सूचना आहेत त्या मला मान्य आहेत. सन्माननीय सदस्य श्री. बी.टी.देशमुख यांनी ज्या प्रश्नाचा उल्लेख त्यांच्या भाषणामध्ये केला ते सर्व मी विरोधी पक्ष नेता होतो तेव्हा पासून ऐकत आलो आहे. त्यावर माननीय शिक्षण मंत्र्यांनी दिलेले उत्तर आणि आपण वेळोवेळी दिलेले निदेश हे सर्व माझ्या लक्षात आहे. माझी अशी माहिती आहे की, मागच्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीसमोर हा विषय होता. तीन वेळा त्या बैठकीसमोर हा विषय आला होता आणि तीन वेळा हा विषय पुढे ढकलण्यात आला होता. अध्यक्ष महाराज, या ठिकाणी मी एवढेच सांगू इच्छितो की, सन्माननीय सदस्य श्री. व्ही.यु.डायगव्हाणे आणि इतरही काही सन्माननीय सदस्य या संदर्भात बोलले आहेत, या विषयावर पुन्हा एकदा संपूर्ण विचार केला जाईल. तसेच हा विचार करित असतांना सन्माननीय सदस्यांना सुद्धा विश्वासात घेतले जाईल. या बाबत निश्चितपणे उपाययोजना करावी असे शासनाच्या मनामध्ये आहे. अध्यक्ष महाराज, या ठिकाणी अनेक

**IN THE HIGH COURT OF JUDICATURE
APPELLATE SIDE, BOMBAY
NAGPUR BENCH**

WRIT PETITION NO. 3658 OF 1999

Bhagwan S/o Supda patil ..... Applicant

Versus

State of Maharashtra and others

To R.2 Amravati University, Amravati through its Registrar.

R.3 The Principal, Janta Arts and Commerce College, Malkapur Distt. Buldana.

R.4 Lok Sewa Shikshan Mandal, Malkapur Janta Arts and Commerce College, Malkapur Distt. Buldana, through its Secretary.

R.6 Joint Director of Higher Education Amravati Division, Amravati. .... Respondent

Upon reading the petition of the Applicant presented to this High Court of Judicature at Bombay on 23.9.99 praying that to command the respondents No.3 and 4 to continue the services of the petitioner till last day of academic year ending 30th June 2000 with further directions to respondents no.1 and 5 to continue to release his salary grants and upon hearing Shri.P.B.Patil Adv. for petr.

The Court passes the following order

Coram : Patil & Shah JJ

Dt. 28.10.99

"Notice before admission returnable after vacation. Ad-interim order directing the respondents 3 and 4 to continue the petitioner in service pending admission of the petition. Put up alongwith W.P.No 3556/99 witness Shri. Yogesh Kumar Sabharwal Chief Justice of Bombay, aforesaid this 28th day of Oct. One Thousand Nine Hundred and Ninty Nine.

It is hereby accordingly ordered that above Court's order be carried out and complied with scrupulously.

Assistant Registrar,

Civil

Date : 30th Oct 1999

AF ***** P 167

सन्माननीय सदस्यांनी सूचना केलेल्या आहेत त्याची उत्तरे माझ्याकडे आलेली आहेत.

(उसाच्या सहकारी साखर कारखान्यांना 'सॉफ्ट-लोन' देण्याच्या प्रश्नावरून विरोधी पक्षांचे अनेक सन्माननीय सदस्य बोलतात. ते झाल्यावर)

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, या ठिकाणी विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांच्या बाबतीत प्रश्न विचारला होता. प्रश्न असा आहे की, आपण अमूक असा निर्णय घ्या असे मी म्हणत नाही. माझे असे म्हणणे की, १.१.९६ च्या निर्णयाची अंमलबजावणी ९९-२००० सालापर्यंत होत नाही ही गोष्ट काही बरोबर नाही. मी आपणाकडून आश्वासन मागत नाही की, अमूक असा निर्णय घ्या. माझे असे म्हणणे आहे की, हा निर्णय १५ दिवसात किंवा एक महिन्यात निश्चित मुदत ठरवून झाला पाहिजे व ते निश्चितपणे सांगितले पाहिजे. याबाबतचा निर्णय झाला पाहिजे आणि तो दिवाळीच्या अगोदर होईल काय?

सभापती : ... (उसाच्या सहकारी साखर कारखान्यांना 'सॉफ्ट-लोन' देण्याच्या संदर्भात काही विचार व्यक्त केल्यानंतर)... सन्माननीय सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख यांनीही तीच गोष्ट सांगितली की, ७००-८०० कोटी रुपये केंद्र शासन आपल्या हातामध्ये घेऊन आहे, कधी देऊन जाता म्हणताहेत? असा विषय मला तर कधीच आढळला नाही की, केंद्र शासन ७००-८०० कोटी रुपये हातामध्ये घेऊन उभे आहे आणि आपण ते कधी घेऊन जाता असे म्हणत आहे व आपण ती रक्कम घेऊन जात नाही. याबाबत १५ जूनपर्यंत निर्णय करावा अशा प्रकारचे निदेश दिले होते. १५ जूनपर्यंत यासंबंधात निर्णय होऊ शकला नाही हे त्यावेळच्या माननीय शिक्षणमंत्र्यांनी मला पत्र लिहून कळविलेले आहे. तेव्हा मला वाटते की, केंद्र शासनाकडून आपल्याला कोट्यावधी रुपयांची रक्कम मिळणार आहे. तेव्हा याही बाबतीत तातडीने निर्णय घेण्याची गरज आहे ही सर्व सन्माननीय सदस्यांची चिंता आहे. ही चिंता लक्षात घेऊन आपण यासंबंधी आपले जे काही उत्तर असेल ते द्यावे.

श्री. छगन भुजबळ : सभापती महोदय, सभागृहाची चिंता लक्षात आलेली आहे.

(उसाच्या सहकारी साखर कारखान्यांना 'सॉफ्ट-लोन' या विषयावर विरोधी पक्षाचे बरेच सदस्य बोलतात. अनेक मा. सदस्य एकाच वेळी उभे राहून बोलतात. अनेक सदस्य त्या प्रश्नावरून सभात्याग करतात)

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, या गोंधळामध्ये माझ्या प्रश्नाचे उत्तर आलेले नाही. तो अतिशय महत्वाचा प्रश्न आहे. यात काही राजकीय बाब गुंतली होती. त्यामुळे गोंधळ झाला आणि त्यामुळे आमचे संरक्षण काढून घेवू नये एवढीच माझी विनंती आहे. मी स्पेसिफिक माहिती मागितली होती. अमुक निर्णय घ्या, उद्याच्याच तारखेला घ्या, असे मी म्हटले नाही. १९९६ सालापासून ज्या गोष्टी अंमलात आणायच्या होत्या, त्या गेली ४-५ वर्ष पडून आहेत. ७००-८०० कोटी रुपये मिळायचे आहेत आणि हा निर्णय केव्हा तरी घ्यायचा आहे. तेव्हा तो ६ नोव्हेंबरपर्यंत आपण घ्यावा. किंवा ६ नोव्हेंबरपर्यंत याबाबतचा जो काही निर्णय असेल तो घ्यावा. शेवटी विनंती हीच करणार, अमुकच निर्णय घ्यावा किंवा तसे आश्वासन द्यावे असे मी म्हणणार नाही. निर्णय घ्यावा अशी माझी विनंती आहे. तेव्हा शासन ती मान्य करील का?

श्री.छगन भुजबळ : सभापती महोदय, मी मघाशी सांगितले आहे की, मी त्वरीत या सगळ्या गोष्टी तपासून सन्माननीय सदस्यांना बोलावून घेतो. २-४ दिवसात ताबडतोब बसून याच्यावर निश्चितपणे निर्णय घेता येईल. तेव्हा याचा विचार करू.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, मी आभारी आहे, मला आपण बोलविणार आहात, याबद्दल. मला नाही बोलविले तरी चालेल, पण ६ नोव्हेंबरच्या आत आपण यासंबंधीचा निर्णय घ्या. २-४ दिवसात निर्णय घेतो असे त्यांनी म्हटले. त्याबद्दल आभारी आहे. निर्णय आपल्याला घ्यायचा आहे. तेव्हा आम्हाला आपण नाही बोलविले तरी मला दुःख नाही. बोलवले तर आनंद वाटेल. तेव्हा ६ नोव्हेंबरपर्यंत आपण याबाबतचा निर्णय घ्यावा, अमुकच निर्णय घ्या असे मी म्हणत नाही. ६ नोव्हेंबर पर्यंत निर्णय घ्या. निर्णय घ्यायला नकार देणे हे बरोबर नाही.

सभापती : जो काही निर्णय घ्यायचा आहे तो आपण ६ नोव्हेंबरपर्यंत घेणार का?

श्री. छगन भुजबळ : शासनाचा निश्चितपणे तसा प्रयत्न राहिल.

सभापती : सन १९९९-२००० च्या खर्चाच्या पूरक विवरणपत्रावरील खर्चा आता संपली आहे.

*****

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION

Guidelines for Teacher Fellowship Scheme College faculty Development programme IXth plan period

A) Terms and Conditions

i) The Commission will provide assistance for award of teacher fellowships for doing M.Phil. or completing Ph.D. to the teachers of those colleges eligible to receive assistance under normal development schemes during the Ninth Plan period. **The Number of teacher fellowships to be made available to an eligible college, in terms of person months/years, will be decided by the Regional Office** under whose jurisdiction the College falls in accordance with the size of the college keeping in view the availability of such teacher fellowships. If the college does not utilise the fellowship, the UGC may transfer the lapsed period of months/years to the colleges which request for additional fellowships. A total of 15% and 7.5% fellowships will be reserved for SC and ST candidates respectively. If there are not

sufficient candidates in a college, the fellowships will be allocated where candidates are available.

ii) A Teachers fellow will register for the M.Phil in a College/University/Institution which offers the M.Phil programme in the concerned subject. A teacher fellow will register for research for completing his/her Ph.D. in a College/University/Institution having a well developed post-graduate Department in the concerned subject with adequate research facilities.

iii) **The teacher will continue to receive full salary from the parent institution/college during the period of award of teacher fellowship.**

b) Eligibility Conditions

i) The teacher should be permanent/confirmed (or have been appointed on regular basis in case of Govern-

शासकीय कर्मचारी आणि इतर कर्मचाऱ्यांना दिनांक १ जानेवारी १९९९ पासून सुधारित दराने महागाई भत्ता देणे

महाराष्ट्र शासन : वित्त विभाग : शासन निर्णय क्र. : मभवा१९९९/१६/सेवा-१०

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२. : दिनांक : ७ सप्टेंबर, १९९९

पहा : (१) शासन निर्णय, वित्त विभाग क्रमांक मभवा१९८६/३९४/सेवा-१०, दि.१८.८.८६. (२) शासन निर्णय, वित्त विभाग क्रमांक मभवा१९८८/२१/सेवा-१०, दि.३.३.८८. (३) शासन निर्णय, वित्त विभाग क्रमांक मभवा१९९६/१३/सेवा-१०, दि.१३.५.९६. (४) शासन निर्णय, वित्त विभाग क्रमांक मभवा१९९८/प्र.क्र.१४/९८/सेवा-१०, दि.१४.१२.९८. (५) केंद्र शासनाचे कार्यालयीन आदेश क्रमांक १(२)९९-ई (२)(बी)/४३०, दि.१३.४.९९.

शासन निर्णय

१. केंद्र शासनाने सुधारित वेतनश्रेणीत वेतन घेणाऱ्या केंद्रीय कर्मचाऱ्यांना नवीन सुत्राप्रमाणे दि.१ जुलै १९९६, १ जानेवारी १९९७, १ जुलै १९९७, १ जानेवारी १९९८ व १ जुलै १९९८ पासून महागाई भत्ता मंजूर केला आहे. राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांना महागाई भत्ता देण्याच्या बाबतीत केंद्र शासनाने सुत्र राज्य शासन अनुसरीत असल्यामुळे नवीन सुत्रानुसार राज्य शासनानेही, शासकीय कर्मचारी व इतरांना त्याच दिनांकापासून व त्याच दराने सुधारित महागाई भत्त्याच्या वाढी उपरोक्त शासन निर्णय क्रमांक मभवा १९९८/प्र.क्र.१४/९८/सेवा-१० दि.१४ डिसेंबर, १९९८ अन्वये मंजूर केल्या आहेत.

२. केंद्र शासनाने, दिनांक १ जानेवारी १९९९ पासून केंद्रीय कर्मचाऱ्यांना महागाई भत्त्याची वाढ मंजूर केली आहे. केंद्र शासकीय कर्मचारी व इतरांना दि.१ जानेवारी १९९९ पासूनची महागाई भत्त्याची वाढ मंजूर करण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता. शासन आता असा आदेश देत आहे की, ज्या राज्य शासकीय कर्मचारी व इतरांना महागाई भत्ता अनुज्ञेय आहे अशा पूर्णकालीक कर्मचाऱ्यांना दि.१ जानेवारी १९९९ पासून सुधारित वेतनश्रेणीत मूळ वेतनाच्या ३२ टक्के दराने महागाई भत्ता मंजूर करण्यात यावा.

३. शासन असाही आदेश देत आहे की, दि.१ जानेवारी १९९९ पासून वरीलप्रमाणे देय होणाऱ्या महागाई भत्त्याच्या थकबाकीची ऑगस्ट १९९९ पर्यंतची रक्कम संबंधित कर्मचाऱ्यांना रोखीने प्रदान न करता ती त्यांच्या भविष्य निर्वाह निधी खात्यात वर अनुक्रमांक तीन येथील शासन निर्णय, वित्त विभाग ३ मार्च १९८८ च्या परिच्छेद ६ मध्ये दर्शविलेल्या पध्दतीनुसार जमा करण्यात यावी. ज्या कर्मचाऱ्यांच्या नावे भविष्य निर्वाह निधी खाते उघडण्यात आले नसेल अशा कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत त्यांचे जेव्हा खाते उघडण्यात येईल त्यावेळी थकबाकीची रक्कम काढून त्यांच्या खात्यात जमा करण्यात यावी. दि.१ सप्टेंबर १९९९ पासून महागाई भत्त्याच्या वाढीचे प्रदान रोखीने करण्यात यावे.

४. शासन असाही आदेश देत आहे की, भविष्य निर्वाह निधी खात्यात जमा करण्यात येणाऱ्या रकमेवरील व्याज दि.१ सप्टेंबर १९९९ पासून लागू होईल.

५. शासन असाही आदेश देत आहे की, भविष्य निर्वाह निधी खात्यात जमा केलेल्या वरील महागाई भत्त्याच्या रकमेमधून दि.३१ मार्च २००१ पर्यंत कोणत्याही कारणास्तव उचल किंवा अग्रिम दिल्या जावू नये. ज्या कर्मचाऱ्यांच्या सेवा या कालावधीमध्ये कोणत्याही कारणास्तव समाप्त झाल्या असतील किंवा जे कर्मचारी निवृत्त

झाले असतील किंवा ज्यांचे भविष्य निर्वाह निधी खाते बंद झाले असेल अशांच्या बाबतीत या संदर्भात देय होणारी रक्कम रोखीने देण्यात यावी.

६. ज्या कर्मचाऱ्यांना अंशदानात्मक भविष्य निर्वाह निधी योजना लागू आहे, अशांच्या बाबतीत अतिरिक्त महागाई भत्त्याची थकबाकी त्या निधीमध्ये जमा करण्यात यावी. मात्र शासनाकडून त्या बाबतीत कोणतेही अनुरूप अंशदान दिले जाणार नाही.

७. महागाई भत्त्याच्या अतिरिक्त वाढीची रक्कम सप्टेंबर पासून रोखीने प्रदान करण्यासंदर्भातील तरतुदी व कार्यपद्धती वर नमूद केलेल्या वित्त विभागाच्या दि.१३ मे १९९६ च्या शासन निर्णयामध्ये स्पष्ट केल्याप्रमाणे यथास्थिती लागू राहतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

श.वि.लागवणकर,
शासनाचे सह सचिव

ment Colleges)

ii) The teacher should not be more than 45 years of age (relaxable by 5 years in case of women teachers and teachers belonging to SC/ST category) on the date of application.

iii) The teachers appointed upto 1986 should have at least a second class master's degree with minimum of 50% of the marks (45% for SC/ST teachers) and in a case of teacher appointed after 1986 should have atleast 55% marks (50% in case of SC/ST teachers) at Masters level or equivalent in the seven point grading scale with letter grade, O,A,B,C,D,E and F.

iv) The teacher should have at least three years of teaching experience on the date of submission of application for award of teacher fellowship.

v) The teacher who did not avail any teacher fellowship from UGC or any other agencies may be given preference.

C) Selection Committee

a) Application for award of teacher fellowship in respect of a teacher will not be considered unless his/her case for such award is recommended through a selection Committee to be constituted as under :-

i) Principal of the college

ii) Head of the Department/A Senior Teacher of the concerned subject of the College.

iii) A nominee of the affiliating university, preferably the Director of the College Development Council,

iv) A Subject expert from a teaching institution other than the concerned college.

Dr.Ramesh P. Gangurde, Secretary
University Grants Commission Bahadurshah Marg,
New Delhi-110 002.
D.O. No. F.3-1./94 (PS) : 27 th October, 1999

Dear Sir,

In continuation to this office letter of even number dated 5th July, 1999 regarding the scheme of promotion from readers to Professors, I am to inform you that it has been decided to reopen the Scheme with immediate effect. The Scheme would be applicable to all the Readers (directly recruited as well as promoted in universities and colleges provided they comply with the eligibility requirements.)

The promotion to the post of Professor shall be the personal promotion to the person concerned and as and when the post of professor is vacated the post of Lecturer/Reader would fall vacant. Rest of the provisions shall be the same as indicated in para 7.5.0 of the UGC notification F-3-1/94 (PS) dated 24th December, 1998. The University/College should ensure that the selection to the post of Professor is made after following a rigorous selection procedure through a selection committee constituted for the purpose with the following composition.

University

- 1) Vice Chancellor to be the Chair person of the selection committee.
  - 2) An academician who is the nominee of the Visitor/Chancellor.
  - 3) Three experts in the concerned subject/field out of the list recommended by the Vice Chancellor and approved by the Executive Council/Syndicate.
  - 4) Dean of the Faculty.
  - 5) Head/Chairperson of the Department.
- At least four members including two outside experts must constitute the quorum.

College

- 1) Chairperson, Governing Body
- 2) Vice Chancellor's Nominee
- 3) Principal of the College.
- 4) Three experts in the concerned subject/field out of the list recommended by the Vice Chancellor and approved by the Executive Council/syndicate.
- 5) Dean of colleges or equivalent.
- 6) Head/Chairperson of the Department of the University.

At least four members including two outside experts must constitute the quorum.

The procedure of promotion as indicated in para 7.6.0 of UGC notification No. F-3-1/94 (PS) dated 24th December, 1998 shall be strictly followed. The process of selection should involve inviting the biodata and reprint of three major publications of which one could be a book or research report, before the interview and getting them assessed by the same three external experts who are to be invited for the interview. The assessment report must be placed before the selection committee. It may be ensured that the process of selection in every case is transparent and credible.

The UGC would monitor the observance of the selection procedure and the promotion to the post of professor may be withdrawn if the selection is not as per UGC's stipulation.

With regards,

yours sincerely
Sd/- (R.P.Gangurde)

To,
The vice Chancellor.

v) In the case of selection of SC/ST candidate, a SC/ST person, preferably an academican in, the University, should also be present.

b) The Selection Committee will scrutinise the applications to be submitted in prescribed proforma (Appendix-I) in respect of the applicants and ensure that the applicants satisfy all the conditions laid down by the Commission for the award of a teacher fellowship. A certificate to this effect will be furnished in the proceedings of the Selection committee which will be signed by

‘तात्पुरत्या स्वरुपात’ निवृत्तीवेतनविषयक लाभ मंजूर करणे

महाराष्ट्र विधानपरिषद : दुसरे अधिवेशन, १९९९
शुक्रवार, दिनांक २३ एप्रिल १९९९
रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवलेल्या लक्षवेधी सूचना जोडपत्रातील
लक्षवेधी सूचना क्रमांक ९०
नियम क्र.१०१ अनुसार दिलेली लक्षवेधी सूचना

श्री/श्रीमती/सर्वश्री संजीवनी रायकर, सर्वश्री दिवाकर पांडे, सुरेश भालेराव, अशोक मोडक, व्ही.यू.डायगव्हाणे, बी.टी.देशमुख, सुरेश पाटील, पी.एम.पाटील, जयवंत ठाकरे, व्यंकाम्पा पतकी, गंगाधर पटने, किशोर काशीकर, विधान परिषद सदस्य.

सूचना

“पाचव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशीच्या अनुषंगाने राज्यातील शासकीय तसेच जिल्हा परिषद कर्मचारी त्याचप्रमाणे शासकीय, निमशासकीय, खाजगी शाळांतील शिक्षक कर्मचाऱ्यांना सेवा निवृत्ती वय ५८ वर्षेपेवजी ६० वर्षे करणे, काही महिन्यांच्या कालावधीनंतर निवृत्ती वय ६० वर्षेपेवजी एकाएकी पूर्व सूचना न देता दिनांक २ फेब्रुवारी, १९९९ रोजीच्या शासन निर्णयाने परत ५८ वर्षे करून राज्यातील सुमारे १८ हजार कर्मचाऱ्यांना दिनांक २८ फेब्रुवारी, १९९९ रोजी सेवानिवृत्त करणे, अद्याप या कर्मचाऱ्यांची सेवानिवृत्ती प्रकरणे मंजूर झालेली नसल्यामुळे निवृत्तीवेतन, ग्रॅज्युएटी, भविष्य निर्वाह निधी प्राप्त झालेला नसून, पुढील ६ महिने कर्मचाऱ्यांना लाभ मिळण्याची शक्यता नसणे, पर्यायाने कर्मचाऱ्यांत निर्माण झालेला असंतोष, झालेली आर्थिक कोंडी, याबाबत तातडीने करावयाची कारवाई व शासनाची भूमिका.”

निवेदन

केंद्र शासनाकडील पाचव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशीच्या अनुषंगाने राज्य शासनाच्या/इतर कर्मचाऱ्यांच्या नियतवयमान निवृत्तीचे वय ५८ वर्षावरून ६० वर्षे करण्याचा निर्णय, शासन निर्णय, वित्त विभाग, दि.२९.५.१९९८ अन्वये घेण्यात आला. तथापि, राजकीय संघटना, कर्मचारी संघटना, विधान परिषद सदस्य, लोकप्रतिनिधी यांनी या निर्णयास प्रखर विरोध दर्शविणारी निवेदने सादर केल्याने शासनाने विनाविलंब या निर्णयावर फेरविचार करून, शासन निर्णय, वित्तविभाग, दिनांक २.२.१९९९ अन्वये पुनश्च शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या निवृत्तीचे वय ६० वर्षावरून ५८ वर्षे करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.

२. पाचव्या केंद्रीय वेतन आयोगाने केलेल्या शिफारशीच्या अनुरोधाने केंद्र शासनाने घेतलेल्या निर्णयाच्या धर्तीवर राज्य शासकीय निवृत्तीवेतनधारकांना सुधारित निवृत्तीवेतनविषयक लाभ मंजूर करावे किंवा कसे याबाबतचा प्रश्न स्वतंत्रपणे राज्य शासनाच्या विचाराधीन आहे, हे विचारात घेता, तसेच उपरोक्त दि.२.२.१९९९ च्या निर्णयामुळे दि.२८.३.१९९९ रोजी सेवानिवृत्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांची आर्थिक कुचंबणा होऊ नये यादृष्टीने अशा कर्मचाऱ्यांना संबंधित कार्यालय प्रमुखांनी त्यांच्या सेवानिवृत्तीनंतर त्वरीत ‘तात्पुरत्या स्वरुपात’ असुधारित वेतनश्रेणीचे वेतन विचारात घेऊन, सध्या अस्तित्वात असलेल्या महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तीवेतन) नियम, १९८२ च्या तरतुदी व त्यासंबंधातील सध्याच्या इतर आदेशांच्या तरतुदीनुसार निवृत्तीवेतनविषयक लाभ (मासिक निवृत्तवेतन, उपदान, निवृत्तीवेतनाची अंशराशीकृत रक्कम इ.) मंजूर करावे असे आदेश शासनाने शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, क्रमांक - सेनिवे - १०९९/३४/सेटा-४, दि.२४.३.१९९९ अन्वये निर्गमित केले आहेत. त्यानुसार आवश्यक ते निवृत्तीवेतनविषयक लाभ लवकरात लवकर संबंधितांना देण्याची कार्यवाही सुरू करण्यात आली आहे.

*****

all the members.

c) The Selection Committee will prepare a panel of names of teachers to be awarded teacher fellowships in order of merit. while preparing the panel, care may be taken to select teachers from various disciplines. Separate panels will be preferred for Humanities and Social Sciences and for Sciences. The number of candidates to be included in the panel should not exceed 20% of the number of permanent teachers (and in case of a government college teachers appointed on regular basis) who satisfy the eligibility conditions and do not possess M.Phil. and/or Ph.D. degree. If there are less than 20% of permanent teachers in a college who satisfy eligibility conditions, some or all may be considered for award of teacher fellowship.

d) Award of teachers fellowships

The shortlisting will be done at the university level keeping in view the availability of funds.

a) The teachers to be awarded teacher fellowships, including the duration of the award in person months in each case, will be communicated by the UGC Regional Office under whose jurisdiction the college falls, as indicated by the Principal of the College and finalised by the Selection Committee.

b) The approval letters, relating to the award to teacher fellowships during the Ninth Plan period, will be issued by the Regional office under whose jurisdiction the college falls. The grants will be released by the UGC Regional office.

E. Other conditions

c) A teacher fellow may be permitted to do M.Phil in the College in which he/she is employed provided that the College is running the M.Phil courses in the concerned subject. Also, a teacher fellow will be permitted to do research work leading to the Ph.D. in the college in which he/she is employed, provided that the College has Post-Graduate Courses in the concerned subject with adequate facilities for doing research.

d) The tenure of teacher fellowship for doing M.Phil. will be **limited to a period of upto 12 months and will not be extendable beyond one year period under any circumstances.** The Principal, in consultation with the teacher, will indicate the period of months for which the fellowship is required.

e) **The tenure for completing the Ph.D. may vary but it should not exceed 24 months depending on the recommendations of the selection committee,** taking into consideration the views of the Principal and the needs of the study.

f) The supervisor must give a report of progress in the mid-month of the period for which the fellowship is awarded. If the supervisor of the teacher fellow gives negative report, the award of teacher fellowship may be withdrawn by the UGC.

g) The tenure of teacher fellowship for doing M.Phil. or completing the Ph.D. should fall within the plan period and, under no circumstances, can be extended beyond the plan period, i.e. beyond 31st March, 2001. Hence, the selection for 2001-2002 will be completed before March 31st of the year 2001 and for the Ph.D. by march 31st of the year 2000.

F. Rules for LEA, Contingency, T.A.and Salary of substitute

a) Living Expenses Allowances (LEA)

i) **Living Expenses Allowance @ Rs. 1000 per month, will be paid to the teacher fellow with effect from the date of joining the place of research (Appendix-II)**

ii) Joining report of the teacher fellow should be signed by him/her his/her research guide, Head of the Department of the subject concerned and countersigned by the Head of the institution where the teacher fellows is registered for research.

b) Contingency Grants

i) A teacher-fellow will be eligible to be reimbursed on actuals by a contingency grant up to a limit of Rs. 10,000/- The accounts for contingency grant and Utilisation Certificate may be submitted to the UGC Regional Office under whose jurisdiction the college (parent institution) falls in the prescribed proforma (Appendix-III), duly counter signed by the Registrar/Head of the concerned University/Research Institute/Principal of College where the Teacher Fellow in doing research work.

ii) Rules for leave and Utilisation of contingency Grant under the scheme of teacher fellowship are attached (Appendix IV)

शासकीय कर्मचारी आणि इतर कर्मचाऱ्यांना दिनांक १ जुलै १९९९ पासून सुधारित दराने महागाई भत्ता देणे.

महाराष्ट्र शासन : वित्त विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक : मभवा ११९९/२३/सेवा-१०,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२ : दिनांक : ५ नोव्हेंबर १९९९

पहा :- (१) शासन निर्णय, वित्त विभाग क्रमांक मभवा/१९८६/३९४/सेवा-१०, दिनांक १८ ऑगस्ट १९८६ (२) शासन निर्णय, वित्त विभाग क्रमांक मभवा/१९८८/२१/सेवा-१०, दिनांक ३ मार्च १९८८ (३) शासन निर्णय, वित्त विभाग क्रमांक मभवा/१९९६/१३/सेवा-१०, दिनांक १३ मे १९९६ (४) शासन निर्णय, वित्त विभाग क्रमांक मभवा/१९९९/प्र.क्र.१६/९९-सेवा-१०, दिनांक ७ सप्टेंबर १९९९ (५) केंद्र शासनाचे कार्यालयीन आदेश क्रमांक १(८)९९ ई(२)(बी)/१०५०, दिनांक १४ सप्टेंबर १९९९

शासन निर्णय

१. केंद्र शासनाने, दिनांक १ जुलै १९९९ पासून केंद्रीय कर्मचाऱ्यांना महागाई भत्त्याची वाढ मंजूर केली आहे. केंद्र शासकीय कर्मचाऱ्यांप्रमाणे राज्य शासकीय कर्मचारी व इतरांना दिनांक १ जुलै १९९९ पासूनची महागाई भत्त्याची वाढ मंजूर करण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता. शासन आता असा आदेश देत आहे की, ज्या राज्य शासकीय कर्मचारी व इतरांना महागाई भत्ता अनुज्ञेय आहे अशा सर्व पूर्णकालिक कर्मचाऱ्यांना दिनांक १ जुलै १९९९ पासून सुधारित वेतनश्रेणीतील मूळ वेतनाच्या ३७ टक्के दराने महागाई भत्ता मंजूर करण्यात यावा.

२. शासन असाही आदेश देत आहे की, दिनांक १ जुलै १९९९ पासून वरीलप्रमाणे देय होणाऱ्या महागाई भत्त्याच्या थकबाकीची नोव्हेंबर १९९९ पर्यंतची रक्कम संबंधित कर्मचाऱ्यांना रोखीने प्रदान न करता ती त्यांच्या भविष्य निर्वाह निधी खात्यात वर अनुक्रमांक दोन येथील शासन निर्णय, वित्त विभाग दिनांक ३ मार्च १९८८ च्या परिच्छेद ६ मध्ये दर्शविलेल्या पद्धतीनुसार जमा करण्यात यावी. ज्या कर्मचाऱ्यांच्या नावे भविष्य निर्वाह निधी खाते उघडण्यात आले नसेल अशा कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत त्यांचे जेव्हा खाते उघडण्यात येईल त्यावेळी थकबाकीची रक्कम काढून त्यांच्या खात्यात जमा करण्यात यावी. दिनांक १ डिसेंबर १९९९ पासून महागाई भत्त्याच्या वाढीचे प्रदान रोखीने करण्यात यावे.

३. ज्या कर्मचाऱ्यांना अंशदानात्मक भविष्य निर्वाह निधी योजना लागू आहे, अशांच्या बाबतीत अतिरिक्त महागाई भत्त्याची थकबाकी त्या निधीमध्ये जमा करण्यात यावी. मात्र शासनाकडून त्या बाबतीत कोणतेही अनुरूप अंशदान दिले जाणार नाही.

४. महागाई भत्त्याच्या अतिरिक्त वाढीची रक्कम डिसेंबर पासून रोखीने प्रदान करण्यासंदर्भातील तरतुदी व कार्यपद्धती वर नमूद केलेल्या वित्त विभागाच्या दिनांक १३ मे १९९६ च्या शासन निर्णयामध्ये स्पष्ट केल्याप्रमाणे यथास्थिती लागू राहतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

श.वि.लागवणकर,
शासनाचे सहसचिव

c. Travelling Allowance

If the distance between the College (Parent institution) and the research centre is not less than twenty Kilometers, and also if the research centre and the parent institution do not belong to the same city. The teacher fellows will be paid actual railway fare or bus fare or as per his/her entitlement according to college/university rules whichever is less, for joining the research centre and also for return to his/her parent institution after completion of the tenure of his/her award. The expenditure to be incurred in this regard is to be met out of the contingency grant.

d. Salary of substitute

The salary of the substitute, appointed by the College in place of a teacher selected for award of teachers fellowship, will be admissible if fresh appointment is made by the College in accordance with the prescribed procedure either on the minimum of the pay scale prescribed for the Lecturer or as per the background and experience of the teacher so appointed. The Grant towards reimbursement of the salary of substitute teacher as per norms of UGC will be paid by the UGC and the balance amount may be met by the respective institute/college or by the respective state Government, wherever the substitute teacher is appointed on higher pay than the minimum of lecturer pay scale. If the post vacated by the teacher fellow is filled by transfer, deputation or by a superannuated person, such a substitute's salary will not be reimbursed. The substitute is to be appointed full time. The Commission will not pay the salary of the substitute if appointed on a part-time basis, unless there are substantial reasons for the same. The grant will be paid to the college for the Salary of the substitute teacher on the receipt of the joining report of the teachers fellow along with the following information relating to the substitute teacher :

i) Name of the substitute :

ii) Date of Birth :

iii) Qualifications

iv) Experience

v) Date of Joining

vi) Details of pay including allowances payable per month in the approved pay scale

vii) Amount payable up to the end of the tenure of fellowship

viii) A certificate from the principal that the appointment of the substitute has been made in accordance with the procedure prescribed by the University/State Government and

ix) Specific approval letter of the affiliating University/State Government regarding the appointment of the substitute.

In case it is not possible to appoint a substitute, or, if the appointment of substitute is delayed, then lectures may be arranged on the basis of honorarium with Rs. 100/- per lecture per hour subject to Rs. 3000/- per month.

G. Release of grant

Grants towards contingency and living Expenses Allowance (Wherever applicable) for the teacher fellow and salary and salary for the substitute (if appointed) will be paid to the college where the teacher was working immediately before joining as a teacher fellow.

(पृष्ठ १४६ वरून पुढे)

दिनांक २० ऑक्टोबर १९८९ रोजी विषयोक्त लक्षवेधी सूचनेवरील अनपूरक चर्चेमध्ये विधानपरिषदेत घोषित करावे लागले.

३. “चार वर्षांच्या आत असे दोन उजळणी अभ्यासक्रम पूर्ण करण्यात यावे, नाहीतर पुढे इन्क्रिमेंट बंद करण्यात येतील” असा मूळ शासन निर्णयाशी व मतैक्यपत्राशी विसंगत शासननिर्णय १५ डिसेंबर १९८९ रोजी नोकरशाहीने निर्गमित केला होता. ती तरतूद **मूळ योजनेशी विसंगत असल्यामुळे रद्द करण्यात येत असल्याचे** पुढे दिनांक २१ जुलै १९९३ रोजी विधानपरिषदेत मा. उच्च शिक्षणमंत्र्यांनी विषयोक्त लक्षवेधी सूचनेवर निवेदन करताना जाहीर केले.

४. “नेट सेट परीक्षा उत्तीर्ण केली असेल तरच ३१ मार्च १९९४ नंतर त्यांना सेवेत ठेवण्यात यावे”, असा पहिला हूकुम २ फेब्रुवारी १९९४ ला काढण्यात आला. तर “३१ मार्च १९९५ पर्यंत नेट सेट परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यास त्यांना सेवामुक्त करा”, असा दुसरा आदेश ७ मार्च १९९४ रोजी काढण्यात आला. त्यानंतर “३१ मार्च १९९६ पर्यंत नेट सेट परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यास त्यांना सेवामुक्त करा”, असा तिसरा आदेश २० मार्च १९९४ ला काढण्यात आला. नोकरशाहीने केलेले ५० दिवसातील हे तीन खेळ हे मूळ योजनेशी विसंगत आहे, हे कष्टपूर्वक लक्षात आणून दिल्यानंतर “नेट/सेट

परीक्षा उत्तीर्ण न करणाराला काढून टाकण्याची अट या आदेशाद्वारे काढून टाकण्यात येत आहे,” असा शासननिर्णय शेवटी २२ डिसेंबर १९९५ ला काढण्यात आला.

१२. केंद्र शासनाच्या व विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या मूळ योजनेच्या व महाराष्ट्राच्या मा. मुख्यमंत्र्यांनी महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाशी चर्चा करून संमत झालेल्या मतैक्य पत्राच्या व त्यावर आधारित महाराष्ट्र शासनाच्या २७.२.१९८९ च्या मूळ शासननिर्णयाच्या विरोधात असल्यामुळेच नोकरशाहीला आपल्या कारवाया व कारस्थाने रद्द करावी लागली, हे ठळकपणे लक्षात घेण्यासारखे आहे. **नोकरशाहीची ही कारस्थाने होत असताना एकदा चर्चा करून समत झालेल्या मतैक्य पत्राच्या पाठीशी तदनंतरच्या काळात तत्कालीन मुख्यमंत्री ठामपणे उभे राहिले, हेही जाहीरपणे नमूद केले पाहिजे.** मा. मुख्यमंत्र्यांच्या पातळीवर ठरलेल्या गोष्टी खालच्या पातळीवर अभिरूचीहीन हेतूने बदलवून उच्च शिक्षण व्यवस्थेला हैराण करणाऱ्या व जेरीस आणणाऱ्या नोकरशाहीच्या दादागिरीचे दाखले देणारे डझनावारी नमुने सादर करता येतील. उपरोक्त परिच्छेदात नमुन्यादाखल चार ठळक उदाहरणे, उदाहरणार्थ म्हणून दिलेली आहेत. **या चारही उदाहरणांमध्ये नोकरशाहीला आपली विषारी कृती स्वतःची स्वतःला गिळून घ्यावी लागली, ही गोष्ट अलाहिदा.**

१३. महाराष्ट्राच्या तत्कालीन मा. मुख्यमंत्र्यांनी व मा. मुख्यसचिवांनी

हेच ते कुप्रसिद्ध पत्र

महाराष्ट्र शासन

बैठक

क्र.एनजीसी-1298/(4619)/विशि-4

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई 400 032

दिनांक : 26 नोव्हेंबर, 1999

प्रति,

प्रा.श्री.सी.आर.सदाशिवन

अध्यक्ष, एमफक्टो, गोकुळधाम, बिल्डिंग 1, फ्लॅट 5,

दुसरा मजला, एस.व्ही.रोड, बोरिवली (प) मुंबई-92

विषय एमफक्टो संघटनेबरोबर बैठक

दिनांक 9 डिसेंबर, 1999

महोदय,

विद्यापीठ व महाविद्यालयीन शिक्षक कर्मचाऱ्यांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या शिफारशीनुसार पाचव्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेणी लागू करण्याबाबत चर्चा करण्यासाठी मा. अपर मुख्य सचिव (उच्च व तंत्रशिक्षण) यांच्या अध्यक्षतेखाली व दालनात गुरुवार, **दि. 9 डिसेंबर, 1999** रोजी **दुपारी 4.00** वाजता बैठक आयोजित करण्यात आली आहे.

सादर बैठकीस कृपया उपस्थित रहावे अशी आपणांस विनंती आहे.

आपला विश्वासू

(अ.मा. भट्टलवार)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

हे पत्र जसेच्या तसे वर दिलेले आहे. पत्र संगणकावर तयार करण्यात आले असून त्यामध्ये ठळक अक्षरात दाखवलेला मजकूर मूळ पत्रात तसाच ठळक (Bold) दाखविलेला आहे.

५ दिवस दररोज ५ तासांपेक्षा जास्त वेळ "सह्याद्री"वर बसून, महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाशी चर्चा करून, दिनांक १८ जानेवारी १९८९ रोजी संमत केलेल्या "मतैक्य पत्रामध्ये व त्याप्रमाणे निघालेल्या मूळ २७.२.८९ च्या शासननिर्णयामध्ये व मुळातच केंद्राच्या मूळ योजनेत" नसलेल्या अनेक अटी लादून शिक्षकांच्या व्यावसायिक जीवनामध्ये विष कालविण्याचे जे प्रयत्न त्यानंतरच्या काळात मंत्रालयातील नोकरशाहीने केले, त्याचा दाहक अनुभव घेतलेला महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघ **मतैक्यपत्र तयार न होता किंवा शासननिर्णय निर्गमित न होता संप मागे घेण्याच्या 'अमृताची गोडी' चाखण्याचा सल्ला महाराष्ट्रातील प्राध्यापकांना देऊ शकत नाही, हे ठामपणे नमुद करण्यात येत आहे.**

१४. एका बाजूला राजकीय नेतृत्वाने निर्णय घेतल्यावरही त्याचे श्रेय त्यांना न मिळू देण्याच्या व दुसऱ्या बाजूला महाराष्ट्रातील प्राध्यापकांची दमछाक करण्याच्या नोकरशाहीच्या या दुहेरी प्रकल्पाचे करावे तेवढे कौतुक थोडेच आहे. दोन चार दिवसांत याबाबतचा शासननिर्णय निर्गमित होईल अशी महाराष्ट्रातील प्राध्यापकांना याबाबत अपेक्षा होती. "आमचे शासननिर्णयाचे प्रारूप तयार आहे. मंत्रिमंडळाचा निर्णयच होत नाही, त्याला आम्ही काय करणार? निर्णय झाल्याबरोबर चौवीस तासांत आम्ही शासननिर्णय निर्गमित करू शकतो.", असे गेले १२ महिने आम्ही किमान १२ वेळा ऐकले आहे, ऐकत आहोत. ८ डिसेंबर १९९९ पासून महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाने बेमुदत संपाची नोटीस २७ सप्टेंबर १९९९ रोजी दिलेली असताना व २४ नोव्हेंबर १९९९ रोजी मंत्रिमंडळाने निर्णय घेतलेला असताना चौवीस तासात नाही, तर दोन दिवसात, चार दिवसात किंवा निदान आठ दिवसात याबाबतचा शासन निर्णय का निर्गमित झाला नाही? हे जाणून घेण्याचा महाराष्ट्रातील प्राध्यापकांना अधिकार आहे. "मंत्रालयाचा निर्णय" झाला असला तरी "सचिवालयचा निर्णय" अजून व्हावयाचा आहे. हेच जर त्यांचे उत्तर असेल तर ते अत्यंत दुर्दैवी उत्तर आहे एवढेच आम्ही नमुद करीत आहोत.

१५. मंत्रिमंडळाचा निर्णय झाल्यावर शासननिर्णय निर्गमित करण्याचे काम ज्या 'शाही' पद्धतीने आज सुरू आहे ते लक्षात घेतले, तर चार दिवसांत निघू शकणारा शासननिर्णय दोनचार महिन्यांत तरी निघेल, की नाही याची शंकाच आहे. नोकरशाहीने मनात आणले तर चौवीस तासांच्या आतसुद्धा शासननिर्णय निर्गमित होऊ शकतो. ऐन "रात्रीच्या गर्भात" निर्गमित झालेल्या शासननिर्णयाच्या अनेक "डिलीव्हरीज" मंत्रालयाच्या भिंतींनी पाहिलेल्या आहेत. पण एवढ्या वेगाने शासननिर्णय निर्गमित होण्यासाठी लागणारी आवश्यक ती 'शक्ती' महाराष्ट्रातील शिक्षक चळवळीमध्ये नाही, हे नम्रपणे कवूल करण्यात आम्हाला कोणताही संकोच वाटत नाही.

१६. मंत्रिमंडळाचे निर्णय गोपनीय असतात, पण ते कोणासाठी गोपनीय असतात? हे सुद्धा ज्यांना कळायला हवे, त्यांना कळले पाहिजे. "बाळंतपण" ही "गोपनीय" बाब असते हे खरे, पण ती जगाला. मातेला किंवा अपत्याला ते गोपनीय कसे काय असू शकते? राज्याच्या मा. मुख्यमंत्र्यांना "हे गोपनीय आहे. कोणाला सांगू नका", असे २४ नोव्हेंबर १९९९ रोजी सांगण्याची सोय जर राज्यातल्या नोकरशाहीला असती, तर आणखी केवढी बहार झाली असती याची नुसती कल्पना करणे देखिल कल्पनेपलिकडचे आहे.

१७. मा. उच्च शिक्षणमंत्री श्री. दिलीप वळसे-पाटील यांनी दिनांक १५ नोव्हेंबर १९९९ रोजी चर्चेसाठी बोलाविल्याबद्दल त्यांना धन्यवाद देत असतानाच महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या कार्यकारी मंडळाने आपल्या १४ नोव्हेंबरच्या ठरावाच्या (ज्याची प्रत मा. मंत्रिमहोदयांना चर्चेच्या वेळी देण्यात आली होती) परिच्छेद १८ मध्ये काही बाबी स्पष्टपणे नमुद केल्या होत्या, त्या पुढील शब्दात :-

" WHEREAS the MFUCTO even while appreciating that the new minister for Higher & Technical Education, Shri. Valse Patil, has favourably responded, by giving an appointment on 15th November 1999 (telephonically communicated) to the Executive Committee of the MFUCTO, to meet and discuss the question of implementing the central government orders in respect of the revised scales of pay, the MFUCTO is of the considered opinion that the call for state level indefinite strike of teachers having been already given and scheduled to commence from 8th December 1999, **the question of withdrawing the call for indefinite strike could be considered by the MFUCTO only in the context of a negotiated settlement;**"

१८. तिसऱ्या वेतन आयोगाच्या वेळी महाराष्ट्राचे तत्कालीन मुख्यमंत्री मा. श्री. वसंतदादा पाटील यांनी २३ एप्रिल १९७७, १५ जुलै १९७७ व २२ ऑगस्ट १९७७ या तीन दिवशी महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या कार्यकारी मंडळाला चर्चेसाठी बोलावले. वादग्रस्त प्रत्येक बाबीचा तपशीलवार ऊहापोह झाला व उभय पक्षी मान्य मसुद्यांची तीन मतैक्यपत्रे नोंदवण्यात आली. चौथ्या वेतन आयोगाच्या वेळी तत्कालीन मुख्यमंत्री मा. श्री. शरदराव पवार यांनी महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या कार्यकारी मंडळासोबत ११, १३, १४, १७ व १८ जानेवारी १९८९ या पाच दिवशी चर्चा केल्या. प्रत्येक दिवशी अनेक तास बसून याबाबतचे मतैक्यपत्र १८ जानेवारी १९८९ रोजी नोंदविण्यात आले. आज मंत्रिमंडळाचा निर्णय झालेला असूनसुद्धा शासननिर्णयही निघत नाही किंवा याबाबतचे मतैक्यपत्रसुद्धा तयार होऊ शकत नाही ही अत्यंत खेदजनक बाब आहे.

१९. दोन-तीन पृष्ठांचा मजकूर असलेला एक लहानसा शासननिर्णय निर्गमित करण्यासाठी किंवा एकएका वाक्याचे तीन-चार परिच्छेद असलेले एक लहानसे मतैक्यपत्र तयार करण्यासाठी आमच्या नोकरशाहीला किती दिवस लागतात, यावरच हा संप किती काळ चालू रहाणार, हे ठरेल असे दिसते. १९८९ मध्ये राज्याच्या मा. मुख्य सचिवांनी ५ दिवस दररोज ५ तासांपेक्षा जास्त वेळ या कामासाठी दिला. आजच्या मा. मुख्य सचिवांनी निदान १ दिवस या कामासाठी १ तास वेळ दिला असता तरी चारही विभागांचा याबाबतचा शासननिर्णय ३० नोव्हेंबर १९९९ च्या आतच निघू शकला असता.

२०. उपरोक्त परिस्थिती लक्षात घेऊन आज दिनांक १ डिसेंबर १९९९ रोजी झालेल्या महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या (MFUCTO) बैठकीत पुढीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात आले आहेत :-

(अ) बुधवार, दिनांक ८ डिसेंबर १९९९ पासून सुरू होणारा, बेमुदत संपाचा कार्यक्रम ठामपणे अंमलात आणला जाईल.

(ब) दिनांक २० डिसेंबर १९९९ रोजी नागपूर येथील विधानभवनान्वर महाराष्ट्रातील प्राध्यापकांचा जो मोर्चा आयोजित केला आहे तो ठरल्याप्रमाणे कार्यान्वित केला जाईल.

(क) आंदोलन तीव्र करण्याचे जे अनेक प्रस्ताव कार्यकारी मंडळाकडे आले आहेत त्यावर काळजीपूर्वक विचार केला जाईल. विधानभवनान्वरील मोर्चाला लागूनच मोर्चापूर्वी नागपूर येथे होणाऱ्या कार्यकारी मंडळाच्या बैठकीमध्ये त्याबाबतचा अंतिम निर्णय घेतला जाईल व आंदोलन तीव्र करण्याबाबतचे कार्यकारी मंडळाचे निर्णय मोर्चाच्या वेळी जाहीर केले जातील.

(सी.आर.सदाशिवन)

अध्यक्ष

१.१२.१९९९

महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघ

(संभाजी जाधव)

महासचिव

MAHARASHTRA FEDERATION OF UNIVERSITY & COLLEGE TEACHERS' ORGANISATIONS

NUTA BULLETIN (Fortnightly Journal of NAGPUR UNIVERSITY TEACHERS' ASSOCIATION) EDITOR : Prof. A.G.Somvanshi, Shankar Nagar, AMRAVATI-444 606. PUBLISHER : Prof. V.K. Pande, 7, Yeshwant Appartments, Laxmi Nagar, WARDHA-442 001. Composed at NUTA Bulletin Office, Phundkar Bhavan, Behind Jain Hostel, Maltekadi Road, Amravati-444 601. PRINTED AT Bokey Offset, Gandhi Nagar, Amravati. (M.S) REGD NO. ATI 263 Licenced to post without prepayment LICENCE NO. ATI 10 Name of the Posting office : R.M.S. Amravati. Date of Posting : 03.12.1999

If Undelivered, please return to : NUTA Bulletin Office, Phundkar Bhavan, Behind Jain Hostel, Maltekadi Road, Amravati-444 601.

To,.....
.....
.....
.....
.....